

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2004. június 16-án, csütörtökön, 10 órai kezdettel
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

101. számú tanácstermében megtartott
üléséről

Napirend:

1. A szakképzés távlati fejlesztésének stratégiája
Előterjesztő: Jakab János helyettes államtitkár

2. Előterjesztés a tankönyvvé nyilvánítás, valamint a tankönyvellátás rendjéről szóló OM-rendelet tervezetéről
Előterjesztő: Friss Péter főosztályvezető

3. Előterjesztés az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM-rendelet módosításáról
Előterjesztő: Friss Péter főosztályvezető

4. Előterjesztés a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet módosításáról
Előadó: Friss Péter főosztályvezető

5. Az oktatási egyenlőtlenségek mérséklésének stratégiája
Előadó: Radó Péter igazgató (Oktatáspolitikai Elemzések Központja)
Friss Péter főosztályvezető

6. Egyebek

Elnököl: Dr. Szenes György, az OKNT alelnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Prin Andrea és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetségének beszédgyorsíró szolgálata)

Az ülés résztvevői

Az Országos Köznevelési Tanács részéről:

Dr. Báthory Zoltán
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Liskó Ilona
Nagy József
Dr. Szenes György
Dr. Vágó Irén
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottként:

Friss Péter
Jakab János
Radó Péter
Szalay Sándor
Tóthné Schléger Mária
Koller Mariann
Bársony Csaba
Horváth Zsuzsa
Makkai László
Bartha Lajosné
Romankovics András
Réthy Endre, a Nemzeti Tankönyvkiadó irodalmi igazgatója
Szentirmai László
Juhász József
Kosinszky Zsuzsa

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 8 perc)

DR. SZENES GYÖRGY, az Országos Köznevelési Tanács alelnöke, az ülés levezető elnöke (a továbbiakban ELNÖK): Jó reggelt kívánok. Tisztelettel köszöntöm az Országos Köznevelési Tanács tagjait, köszöntöm a megjelenteket, a napirend előadóit: Jakab János helyettes államtitkár urat, Friss Péter főosztályvezető urat, valamint Tóthné Schléger Mária vezető főtanácsost, jövőre osztályvezetőt.

A napirendi javaslatot megkaptuk, a napirendi pontokhoz kiküldött anyagokat, habár késve, de megkaptuk - volt, aki időben. Kérdezem, a napirenddel kapcsolatosan van-e valakinek módosító javaslata. *(Nincs.)* Akkor a napirendet elfogadtuk.

Az 1. napirendi pont előadója Jakab János államtitkár úr: a szakképzés távlati fejlesztésének stratégiája.

Az időütemezést azért küldtük ki, mert eredetileg azt gondoltuk, hogy lényegesen kevesebb napirendi pontot tárgyalunk, most már tudjuk, hogy lényegesen többet, és ezt mi mindig örömmel vesszük, amikor az Oktatási Minisztérium feladatokkal látja el az Országos Köznevelési Tanácsot, igyekszünk eleget tenni mindennek. Megpróbáljuk ezt az időütemezést tartani.

Átadom a szót az előterjesztőnek. János, parancsolj!

JAKAB JÁNOS: Köszönöm szépen. Tisztelt Tanács! Tisztelettel köszöntöm önöket. Egy, ha úgy tetszik, történelmi ponthoz értünk, hiszen valamikor volt egy távlati fejlesztésünk, amelyet a kormány valamikor 1996-ban elfogadott, azt végrehajtottuk, lezárult, el is fogadta a kormány. 2003 januárjában elfogadtak egy rövid távú intézkedési tervet, amelyet lényegében már, egy pont kivételével - ha ezt nem mondanám, akkor Szenes úr jelezne - végrehajtottunk. Amióta a szakképzés hosszú távú fejlesztési tervét végül is lezártunk tekinthetjük, az ott meghatározott feladatokat végrehajtottuk, nem volt olyan fajta fejlesztési koncepció, amely hosszabb távra megszabta volna, melyek azok az irányok, amelyben érdemes vagy célszerű fejleszteni.

Ez a fejlesztési stratégia beleillik az OM többi stratégiájába, vagy bele kíván illeszkedni, természetesen még további átalakítást igényel, ezt tudjuk. Nem végleges az anyag, ezt szeretném jelezni, de már elfogadásra került a közoktatási területen, a felsőoktatás kialakítás alatt van, a kisebbségi ügyekkel kapcsolatban - úgy tudom, ezeket már mind tárgyalta a tisztelt tanács, ez pedig egy következő eleme.

Ez az anyag, amelyet önök megkaptak, három nagy részre tagozódik. Egy szikár vagy kevésbé szikár összefoglaló részre; egy olyan fajta stratégiai célokat kijelölő részre, amely nem operacionalizált, az elfogadás után következik be az, hogy a végrehajtást és a részfeladatokat fogjuk operacionalizálni; ezt követi egy harmadik rész, amely a teljesség igénye nélkül tartalmaz, úgy gondoljuk, számunkra fontos témákat, mélyebb részletezéssel, amelyet azért tettünk a harmadik részbe, mert nem mindenki érdeklődik adott témák iránt, ha tehát valaki gyorsan akarja átfutni az anyagot, akkor az elején tudja a véleményét befolyásolni ezzel az anyaggal, illetve mélyebben a hátsó részben tudja megnézni a dolgokat. Ezt az anyagot már tárgyalta az Országos Szakképzési Tanács kétszer is; a Felnőttképzési Tanács, az Országos Érdekegyeztető Tanács szakképzési bizottsága, a Közoktatás-politikai Tanács; rövidesen tárgyalni fogja, ha jól tudom, a jövő héten az Országos Kisebbségi Bizottság. Tehát folyamatosan kapunk észrevételeket, amelyeket, szeretném hangsúlyozni, beépítünk vagy be kívánunk építeni. Természetesen minden ilyen nagy körben vitatott anyagnál folyamatosan érkeznek esetenként egymást kioltó vélemények, amelyeket nagyon nehéz érvényesíteni.

Azt lehet az anyagról mondani, hogy ez egyébként az OM és az FMM közös anyaga, tartalmazza a felnőttképzéssel kapcsolatos elképzeléseket is, és egy rövid, közép- és hosszú távú tervbe illeszkedik bele.

A rövid távúról néhány szót mondanék. Ez úgy fogható fel, hogy 2003 nyarától

határoztunk el néhány nagyon gyors intézkedést annak érdekében, hogy a munkaerőpiacot az iskolarendszerű szakképzés bizonyos értelemben jobban kiszolgálja. Hasonló intézkedést egyébként az FMM is végrehajtott.

A középtávú alatt értem a ma folyó programokat, elsősorban a szakiskolai fejlesztési programot és a Nemzeti fejlesztési terv két programját. Az a program, amit önök maguk előtt látnak a második részében tartalmazza is ezeket a végrehajtandó feladatokat. Ehhez illeszkednek a hosszabb távú elképzelések.

Én azt a feladatot kaptam, hogy tizenöt percnél tovább semmiképpen ne beszéljek, pedig erről a témáról elég nehéz tizenöt percben beszélni. Csak az iskolai rendszerű szakképzésről fogok beszélni, mégpedig néhány szót a mai folyamatokról, hogy mi a helyzet.

Nem kell önöknek mondanom, hogy folyamatosan csökken a tanulólétszám, és az elmúlt tizenhárom-tizennégy-tizenöt évben egy hihetetlen mértékű átalakulás volt a különböző iskolatípusokba járó gyerekek között. A mindenkori kormányzati szándékokkal megegyezően rendkívüli mértékben megnőtt az érettségit adó képzési formák - a gimnázium és a szakközépiskola - és a valamikori majd' 50 százalékos szakiskolai - régebben úgy hívták, szakmunkásképző iskolai - képzés ma már csak 23 százalék. Úgy tűnik, a tendencia csökkenése megállt, és stagnálóba mentek át az adatok.

A másik alapvető változás az elmúlt tizenöt évben, hogy a gazdaság 1988 óta nagyon gyorsan kivonult a gyakorlati képzésből. Ezért mára több mint nyolcvan százalékban az iskolai rendszerű gyakorlati oktatás uralkodik. Mondom, ez történelmileg teljesen indokolt volt, mert hiszen a gazdaság nem kívánt részt venni a képzésben, ma pedig - két éve - felerősödtek azok a hangok, amelyek egyértelműen azt jelzik, hogy szeretnének részt venni a képzésben, illetve szeretnék visszakapni a szerepüket.

Amit szeretnék ebből kiemelni, hogy egy magyar modellben gondolkodunk. Olyan fajta intézkedéseket hoztunk, amelyek a különböző szereplőket egy irányba ösztönzik, jellemzően arra, hogy a gazdaság hajlandó legyen képezni, az iskola hajlandó legyen átadni a gyereket, a szülő, a tanuló pedig hajlandó legyen részt venni a képzésnek ebben az új rendszerében. Egy magyar modellt, egy jellegzetes hazai modellt alakítunk ki a tekintetben, hogy megpróbáljuk megteremteni az iskolarendszerű gyakorlati oktatás vagy tanműhelyi oktatás és a gazdálkodónál - valahol, valamilyen gazdálkodónál - folyó gyakorlati oktatás ésszerű szimbiózisát, mert mindegyiknek az előnyét kívánjuk összehozni. Ez azt jelenti, határozottan arra kívánjuk nyomni a rendszert - az intézkedések most is ezt célozzák, és ez a jövő -, hogy a képzés első idejében a fiatal mindenképpen rendezett pedagógiai körülmények között kapja meg a gyakorlati képzést, hiszen a gazdaság esetenként vagy döntően elég gyakran azért nem vállalkozik a képzésre, mert egy olyan fiataalt kap, aki abszolút járatlanul, mindenféle alapkészségek nélkül érkezne be hozzá. Tudjuk, a duális modell - amit, feltételezem, mindannyian ismernek - így működik: a gyerek odamegy első naptól kezdve, és a gazdálkodónál van. Annak a pedagógiai hatékonysága a képzés elején, bizony, hihetetlenül alacsony. Mi a magyar modellben vagy a mi modellünkben abban gondolkodunk, erre nyomjuk a rendszert, hogy a képzés első időszakában, az alapkészségek elsajátítása idején tanműhelyben legyenek, utána viszont az iskola legyen hajlandó kiengedni a gazdaságba a tanulókat, a gazdaság meg legyen hajlandó képezni. Az elmúlt év összes intézkedése lényegében ezt célozta.

Illetve még egy nagy célunk volt: a Nemzeti fejlesztési tervben folyó intézkedések alátámasztása. Ezzel át is térnék a Nemzeti fejlesztési tervre.

A Nemzeti fejlesztési tervnek két nagy célja van. Az egyik az országos képzési jegyzék alapvető megújítása, ezen belül a képzési programok modularizálása, és ezen belül még egy nagyon határozott elektronikus tananyagfejlesztés. Ez az egyik nagy célcsoport. Ez egy központi program keretében fog megvalósulni.

A másik a mai iskolaszervezetnek a megváltoztatása, mégpedig a következők miatt:

Ma lényegében több mint ezer szakképző intézmény van hazánkban. Viccesen azt szoktam mondani, hogy ha eldobok egy követ, ha elég nagyot tudok dobni, valószínűleg szakképző iskolában fog ez a kő leesni. Csak egy számadattal hadd érzékeltessem ezt! Ha mi

beraknánk a rendszerbe évente 10 milliárd forintot decentralizáltan, és azt mondanánk, hogy használják föl az intézmények úgy, ahogy ők akarják, ez ezer intézmény között elosztva 10 millió forintot jelentene. Hozzáteszem, nem rakunk bele ennyit a rendszerbe, de lehetne rá lehetőségünk - bár nem hiszem, hogy ez a mai témánk.

Ha ez az ezer intézmény egyenletesen szétosztva megkapná tehát ezt az összeget, az 10 millió forint lenne. Ez egy kosárfonónak nagyon sok, de egy CNC-t meg egyéb más csúcstechnológiát oktatóknak hihetetlenül kevés. Ráadásul egy ilyen egyenletes szétosztás egyáltalán nem azt segíti elő, hogy a szakmaszerkezet egy adott intézményben megújuljon, hogy a szakmaszerkezet megújulásához meglegyen a technikai támogatás stb.

Ha viszont sikerülne egy ésszerű iskolaszervezetet kialakítani, és ezt célozza a nemzeti fejlesztési tervnek most már beindult és pályázati kiírással megtörtént új programja, akkor ezt az ezer intézményt ésszerűbben lehetne szervezni. Alapvető kérdés minden egyes iskolaátalakításnál, hogy az iskola átalakításával alapvetően persze általában egyetértenek, mert belátják, hogy a most folyó gazdálkodás nem célszerű, de abban a pillanatban, ha saját maguk érintettek, akkor természetesen mindenütt lehet azt csinálni, csak náluk nem. Ez a most kialakuló rendszer úgy néz ki, hogy találkozik az önkormányzatok szándékával. Az önkormányzatok most már néhány éve, egy-két-három éve határozottan jelzik, hogy ők folyamatosan át kívánják alakítani, össze kívánnak vonni intézményeket, ésszerűsíteni kívánják a rendszert, és az az érdekes helyzet alakult ki mára, hogy a pályázat hatására az intézmények egy jelentős része, a jobbak és a nagyok jellemzően törekszenek arra, hogy részt vegyenek ebben a rendszerben, és úgy tűnik, a kisebbek szép lassan ki fognak ürülni. Vagyis egy nagyon gyors átalakulás helyett egy viszonylag lassabb és fájdalommentesebb, ugyanakkor ésszerűbb átalakítás fog létrejönni. Mégpedig ez azt takarja, hogy várhatóan - számot nehéz mondani - 60-70 vagy 50-60 vagy 40-60 térségi integrált szakképző központ fog létrejönni, amely 6-8 intézményt fog összefogni. Ha az előző számpéldát egy kis gondolati kísérlettel folytatom: ha ezt a 10 milliárd forintot erre a, mondjuk, 50 intézményre fordítom évente, akkor ez évente 200 millió forint ennek a 6-8-nak, és ha ennek van egy olyan irányító testülete - és ebben a programban ez benne van -, amely dönteni tud a fejlesztési irányok felől, akkor ott akár évente lehet szakmaszervezetet, szakmaszerkezetet, határozott fejlesztéseket végrehajtani.

Azért, hogy ez érzékelhető legyen, egyetlen adatot, bár az anyagban szerintem benne van, de azért kiemelek: az 1000 intézmény 266 település között oszlik meg. A szakképzésre kötelezett egyébként a megyei jogú város és a megye, tehát számos más önkormányzat fölállal önként és dalolva képzést, amit én alapvető hibának tartok, mert pontosan ezért ma nem is képes megfelelően képezni. Ma olyan képzések, amelyekhez például 100 millió forint beruházás kellene, folynak az országban 20-24 helyen, és ebből kifolyólag aztán természetesen sehol nem folyik ez jól.

S hogy még egy-két jellemző számot mondjak: ha ezt a 266 intézményt felosztom ötvenes csoportokra, akkor a 150.-től lefelé olyan tanulólétszámok találhatóak, hogy 327, 176 tanuló intézmények; a következő ötvenes csoportban 68 tanuló intézmény; az utolsó 16-ban pedig 15 fős intézmény. Tehát nyilvánvaló, hogy ez a rendszer nem tartható fönt.

A távlatról, hogy ebbe a folyamatba hogyan illeszkednek be, milyen fajta elképzelések lehetnek egészen 2013-ig. Mindannyian tudjuk, folyik a nemzeti fejlesztési terv 2007-2013-as előkészítése. Ezt az előkészítést tulajdonképpen a mai folyamatokba kell beilleszteni, és a mai folyamatok determinálják ezt a kérdést. Nyilvánvaló, hogy ha most 16 ilyen térségi integrált szakképző központnak a fejlesztését kezdtük meg, akkor 2010-2011-re mindenképpen el kellene érni, hogy kialakuljon ez a teljes hálózat Magyarországon. Ez az egyik nagy cél.

A másik nagy cél az, hogy ez a modularizált tananyagfejlesztés a teljes OKJ-ra kialakuljon, mert a mai nemzeti fejlesztési tervben csak az OKJ-nak egy részére van kitűzve mint cél.

A harmadik nagy cél pedig: ezen fejlesztések alapján lehet megnézni, hogy hol van a leggyengébb láncszem, leggyengébb pont, ez pedig a vizsgarendszer. A vizsgarendszerhez akár ma is hozzá lehetne nyúlni, azonban egy olyan fajta iskolaszervezetben, ahol tudom, hogy

determinált az, hogy a képzés nem igazán jó, csak azt mutatná ki egy jó vizsgarendszer, hogy nem jó a képzés. Tehát ahhoz a képzési feltételeket kell előbb megváltoztatni, olyan képzési környezetet kell kialakítani, hogy az tényleg képes legyen jó minőségű képzést biztosítani, és úgy gondoljuk, hogy utána lehet a vizsgarendszerhez hozzányúlni. A távlati fejlesztéseknél az alapvető fő pont a vizsgarendszer fejlesztése, módosítása.

Egyetlen programról külön szeretnék szólni még, amely a középtávban van, ez a szakiskolai fejlesztési program. A szakiskolai fejlesztési programról csak annyit, hogy ha azt mondtam, hogy 1989-90 körül döntően megváltozott a szerkezet, és attól a szakiskolákban határozottan lecsökkent a tanulólétszám, 23 százalékra változott, akkor nyilvánvaló és mindannyian tudjuk, hogy ma a szakiskolák gyűjtőhelyei a hátrányos helyzetű, alacsony motivációval rendelkező fiataloknak. Én persze úgy mondanám, hogy egyébként ezek a fiatalok a gyakorlat iránt határozottan motiváltabbak, ez az erős oldaluk, ugyanakkor pedig a pedagógusok ebben az iskolatípusban az elmúlt 10-15 évet úgy élik meg, mint határozott kudarcot, és a mostani megváltozott környezetre nincsenek fölkészítve. Tehát ez a program számos céljában, talán kiemelném ebből azt, hogy a pedagógusok módszertani megújítását és emellett persze számos más célt tűz ki maga elé.

Nos, a rendelkezésemre álló időben talán ennyit lehet mondani a rövid, közép- és hosszú távú elképzelésekről. Feltételezem, az anyagot mindannyian átolvasták, és tényleg úgy gondolom, hogy a szakképzési szakterület - és ez alatt a felnőttképzést is értem - maximálisan nyitott a tekintetben, hogy ésszerű javaslatokat, módosításokat vezessünk át az anyagon. S olyannyira nyitottak vagyunk, hogy rajta van egyébként most is az interneten, talán két hete került rá, és várjuk nemcsak a különböző tanácsok észrevételeit, hanem közvetlenül a pedagógustársadalom észrevételeit is.

Fölvezetőként talán ennyit, köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm, államtitkár úr. Akkor kezdjük a kérdésekkel! Van-e az anyaggal kapcsolatosan kérdés? Van - Liskó Ilona!

LISKÓ ILONA: Elég sok kérdésem van, megpróbálom valahogy logikusan összeszedni őket.

A 21. oldalon van egy SWOT-analízis arról, hogy mik pillanatnyilag a rendszer erősségei, gyengeségei, lehetőségei és veszélyei. S egyébként is az a benyomásom az anyagról, hogy igyekszik nagyon őszintén szembenézni azzal a borzasztó nehéz helyzettel, amiben pillanatnyilag a magyar szakképzési rendszer van; valóban rendkívül súlyos társadalmi és pedagógiai, oktatási problémák sűrűsödnek ebben a rendszerben. Ehhez képest úgy érzem, hogy az a fejlesztési terv, amely ebből az egyébként meglehetősen kusza anyagból kihámozható, egyáltalában nem ad megnyugtató megoldásokat ezekre a rendkívül súlyos problémákra, amelyek itt exponálva vannak.

Az analízisből az derül ki, hogy az egyik legsúlyosabb probléma, hogy ez a rendszer itt és most a szakképzésbe belépő gyerekeket - és ezt most a szakközépiskolára és a szakmunkásképzésre egyaránt értem - tulajdonképpen nem tudja eljuttatni a szakma megszerzéséig. A szakmunkásképzősöket azért nem tudja eljuttatni a szakma megszerzéséig, mert olyan társadalmi rétegekből jönnek be, amelyekkel nagyon nehéz az általános képzést befejezni, és nagyon nehéz őket a szakképzésre felkészíteni. Ebben az analízisben az van, hogy 20-25 százalékuk morzsolódik le, mielőtt a szakma tanulását elkezdené.

Az én kutatásaim szerint ez még ennél is magasabb, meghaladja a harminc százalékot, amennyi gyereket - ahogy Jakab János említette - ebből az alsó társadalmi rétegből nem tud eljuttatni a szakképzés megkezdéséig sem, nemhogy a befejezéséig. Nos, ez nagyon sok. Ennek a képzési formának tehát ez egy nagyon kudarcos pontja.

Ha egy fejlesztési tervet csinál egy tárca, itt mindenképpen nagyon határozott és direkt beavatkozásokra lenne szükség.

Az anyagból én nem tudok mást kiolvasni, mint hogy itt valamiféle pedagógus-

továbbképzésekben gondolkodik ennek a problémának a megoldásában a tárca. Ez rendkívül fontos dolog, hiszen én is százszor leírtam, az egyik probléma, hogy a pedagógusok nem voltak felkészítve arra, hogy milyen problematikus csoport ez: szegény, cigány, rosszul szocializált, nem tudom, milyen. Tehát itt nagyon kell a pedagógusokat továbbképezni, de szerintem egyéb dolgokat is bele kellene illeszteni egy fejlesztési tervbe, például olyat, hogy kics csoportos oktatás. Az anyagban valahol szerepel az, hogy itt a csoportlétszámokat huszonnyolcra levitték huszonháromra, de ezeknek a gyerekeknek még a huszonhárom is nagyon sok akkor, hogyha látjuk, hogy évek óta az egyharmaduk lemorzsolódik. Itt tizenöt fős csoportokban személyre szóló nevelést kellene folytatni. Sehol nem látom például az anyagban, hogy ezekben a 9-10. osztályokban, hogy el lehessen juttatni a gyerekeket a szakképzésig, fejlesztő pedagógusok, szociális gondozók, tehát pedagógiai asszisztencia lenne egy fejlesztési tervbe bekalkulálva. Mindenki tudja, hogy ezekkel a gyerekekkel egy normál pedagógus egy húszas létszámú csoportban nem boldogul, mert nem tud, mert olyan súlyos problémák vannak. Miért nem lehet? Hogyha egyszer pénzt van rá, lehetőség van rá, miért nem lehet itt egy speciális fejlesztést pénzzel, státussal megtámogatni? Mindenki tudja, hogy itt ez a probléma - és nagyon nagy a probléma.

Egyáltalán nem látom a problémának azt a fajta megoldását, amit az elmúlt OKNT-tanácskozáson tárgyaltunk, hogy ezeknek a gyerekeknek és a pedagógusoknak is alacsony a motiváltsága, tehát hogy be kellene vinni azt a bizonyos alapvizsgát, amit a különböző minisztériumok 1993 óta halogatnak, tolnak maguk előtt, mert nem mernek szembenézni azzal, hogy itt is egy kimeneti szabályozás kellene ahhoz, hogy motiválva legyen ez a rendszer.

Az egész anyagban az, amit mi a múltkor tárgyaltunk, és amit a fejlesztési koncepcióban egyetértettünk, hogy valami ilyesmit be kellene vinni ebbe a rendszerbe is, egyetlenegyszer se fordul elő az alapvizsgának még a fogalma se. Mintha Jakab Jánosék elfelejtették volna, hogy mi van az oktatási törvényben, vagy mintha a fejlesztésnek ehhez semmi köze nem lenne. Egyszerűen nem is értem, hogy a minisztérium egyik fele miért nem találkozik a másikkal. *(Dr. Trencsényi László: A másik fele éppen az alapvizsgával cikkben van. - Dr. Báthory Zoltán: Más emeleten van. - Dr. Trencsényi László: A minisztérium másik fele most éppen cikkben van az alapvizsgával... Közbeszólás: Az egyik meg cikkben? - Derűltség.)*

A múltkor, amikor Friss Péter itt volt, és a fejlesztési osztállyal végigbeszéltük, milyen fontos lenne, hogy valahogy ez nem jutott el azokig, akik a szakképzés-fejlesztési stratégiát alakítják. Ugyanis egyetlen szót nem találtam ebben az anyagban például a szakmai iskolák kollégiumairól, amiről Jakab János rendelt tőlem egy kutatást, aminek a zárójelentését három hete elküldtem neki, és amiben pontosan benne van, hogy van itt egy intézményrendszer, még az iskolákon kívül, ahol a leghátrányosabb helyzetű gyerekek vannak - merthogy ezek még kistelepülésekről is jönnek, nagyon sok a roma gyerek, nagyon sok a nyomorult gyerek, szegény gyerek, és ott vannak ezekben a kollégiumokban -, és ez a lehetőség abszolút nincs kihasználva pedagógiailag. Ez egy felzárkóztatási intézményi lehetőség lenne a szakképzés kezében, ami ebben az anyagban említésre se kerül, mintha ilyen kollégiumok nem is lennének. *(Megérkezik Dr. Vekerdy Tamás.)* Valószínű, ez azért van, mert ez megint valaki másnak az asztala lehet. És hiába rendelt tőlem Jakab János - nem tudom, hány millió forintért - erről kutatást, hiába bizonyítom be, hogy a kollégiumokban gyermekmegőrzés folyik, és nem segítenek a gyerekeknek abban, hogy megmaradjanak a szakképzésben, és ne morzsolódjanak le. Valószínű, hogy a fejlesztési terv nem fogja elérni a kollégiumokat, hiába akárhány száz euró áll itt megint rendelkezésre.

Azt gondolom tehát, annak ellenére, hogy az anyag problémafeltáró része nagyon őszinte és nagyon alaposan fölveti ezeket a problémákat, amik az én meggyőződésem szerint is feszítik ezt a rendszert, a fejlesztés mintha valahová elmenne mellettük - egyébként véleményem szerint a legkönnyebb irányba, mert a legkönnyebb létrehozni ilyen hiper-szuper módon berendezett, technikailag nagyon jól felszerelt központokat. Csak azt nem tudom, hogy kiket fognak ott tanítani. Mert ha a gyerekek egyharmada lemorzsolódik, mielőtt a szakképzést elkezdené, akkor máris akiket oda majd el kellene utaztatni gyakorlati oktatásra, nem lesznek

elegen.

A szakképzés másik nagyon súlyos problémája pillanatnyilag a szakközépiskolások kérdése. Náluk az a helyzet, hogy a képzési szakaszok szétválasztásával - tehát az érettségit adó képzés.... Bocsánat, mielőtt ebbe belemennék, még egy dolog, eszembe jutott, ahogy Zoli meg Jóska rám nézett, amiről mi a múltkor itt megint tárgyaltunk, és ami egy teljesen távlatilag jó és megnyugtató megoldásnak látszott. E szerint a szakiskolai képzést távlatilag nagy részben szakközépiskolai képzéssé kellene fejleszteni, tehát itt arra lenne szükség, hogy a szakiskolai tanulók aránya tovább csökkenjen, és a szakközépiskolai tanulóké, ha lehetséges, tovább növekedjék. Ez az anyag ennek pontosan az ellenkezőjét fogalmazza meg. Már nem tudom, hányadik oldalon - de kikereshetem - ott van, hogy emelni kell a szakiskolai képzésben részt vevő tanulók arányát. Én azt gondolom, ebben is döntenie kellene a tárcának, hogy mit akar: fejleszteni akarja tovább az igényesebb, érettségire épülő képzést, és elfogadja-e végre a mai magyar gazdaságnak azt az igényét, hogy érettségit és szakmunkás-bizonyítványt akar a munkáltató ahhoz, hogy megfelelő fizetést kapjon a munkavállaló. Nem akar érettségi nélküli szakmai képzésért rendes pénzt fizetni ma a munkáltató. Tessék elmenni a munkaerőpiacra, és tessék megmelegíteni.

Ha viszont ezt akarja a tárca, hogy erre felé menjen a szakképzési rendszer, hogy növekedjék a szakközépiskolai képzés aránya, akkor viszont nem kell a hosszú távú, meg a hatalmas pénzeket elköltő fejlesztési tervbe azt írni, hogy növelni kell a szakiskolai képzés arányát. Legalábbis gondolkodni kellene erről, hogy mi lenne a jó.

Ez volt tehát az alja a képzési rendszernek. Nézzük meg a felső részét, a szakközépiskolait. Ez pillanatnyilag ugyanolyan problematikus. Aki itt dolgozik, az látja, hogy itt nagyon súlyos problémák vannak. Mi a probléma?

Miközben elvált egymástól a két képzési szakasz, és a szakközépiskolai képzés teljes értékű érettségit ad - most már, szerencsére, a gyerekek szempontjából, és innen most már valóban lehet felsőfokon továbbtanulni -, az erre épülő képzés, tehát a szakmai képzés színvonalában és kínálatában nem követte ezt az első szakaszt. Itt a fejlesztés valahogy egy kissé megrekedt. Ebben az anyagban ez szépen benne van, és erre valóban jó az, amit a tárca ajánl, tehát hogy gyakorlatcentrikusabb, modernebb, korszerűbb stb. szakmai képzésre van szükség. De akármilyen modern és gyakorlatcentrikus lesz ez a képzés, az érettségiző gyerekeknek akkor is vonzóbb lesz a felsőfokú továbbtanulás. Ennek az iskolatípusnak pillanatnyilag az a problémája, hogy minél jobb minőséget ad az első szakaszban, minél sikeresebben készít fel az érettségire, annál kevesebb tanulója marad neki a második szakaszra. Azt mondhatnánk, hogy a jó iskolák tulajdonképpen maguk ellen dolgoznak, mert a szakmai képzési szakaszra csökkent mértékben maradnak tanulóik, és megint úgy kell összevadászni a gyerekeket, hogy „Na, akkor kiket képezzünk ki?”.

Azt gondolom, hogy ennek a dolognak a megoldása valahol a posztszekunderi képzés újragondolásában van, tehát hogy azt mondjuk, hogy van itt egy teljes értékű szakközépiskolai, gimnáziumhoz hasonló, érettségire való felkészítés, és utána a nívós szakképző iskola kínálhat többféle erre épülő posztszekunderi képzést. Ebben a pillanatban ott tartunk, hogy tökéletesen átgondolatlan például a technikusképzés, az úgynevezett felsőfokú szakképzés, amely szintén száz sebből vérzik. Ebben az anyagban is benne van, hogy a felsőfokú szakképzés pillanatnyilag ez az úgynevezett IEFS-es képzési forma, amiről a kormányprogramban az van, hogy ide a gyerekek 25 százalékát kellene bevezényelni, pillanatnyilag a gyerekek 2 százaléka, tehát a felsőfokon tanulók 2 százaléka jár ide, és azok is csak azért járnak, hogy utána bemenjenek a felsőfokú alapképzésbe. Itt van az anyagban, hogy 80 százalékuk ezt egy felvételi-re való előkészítőnek fogja fel. A felvételi-re való előkészítőnek ez a formája azért állami költségvetésből kissé drága, különösen akkor, ha tudjuk, hogy a jó egzisztenciában működő középosztály szerzi itt végül is az ingyenes felvételi-előkészítőt, nem tudom, hány év alatt egy rendszert működtetve.

Nem akarom már tovább ragozni, mert kérdésnek ez kicsit már sok volt (*Derültség.*), de végül is egy nagy kérdés az egész... (*Jakab János: Megpróbálom majd kihámozni belőle.*) -

majd a végén összefoglalom az én nagy kérdésemet. Tehát egy kérdés az egész, merthogy azt gondolom, hogy a szakközépiskolai képzés kulcsa nem az, hogy azt próbáljuk elérni, hogy a gyerekek ne tanuljanak tovább olyan jó arányban a felsőfokon, mint ahogy szeretnék, mint ahogy kialakult, és mint ahogy az expanzió ezt végre Magyarországon lehetővé tette. Hanem a szakközépiskolai képzésnek pillanatnyilag az a kulcsa és az a fejlesztendő területe, hogy mit kínál, mit tudnak kínálni ezek az iskolák a posztszekunder szakaszban, vagyis az érettségi után. Tehát mi lesz az a három nívós képzési forma, ami azoknak a gyerekeknek, akiknek nem sikerül bejutni felsőfokra vagy nem akarnak mégsem bejutni felsőfokra, olyan szakmai képzettséget tud nyújtani, korszerűt, a munkaerőpiacon jól eladhatót és az ő számukra vonzót, amit itt ki kellene alakítani? Mert ez nincs kitalálva, nincs kigondolva, nincs kidolgozva, ennek nincsenek programjai. Ami tehát most ott fityeg az érettségi után a szakképzési rendszerben, nevezetesen a hagyományos szakközépiskolai képzés, a technikusképzés és ez az IEFS-ből elkeresztelt felsőfokú szakképzés, ezek nem illeszkednek rendesen ehhez a rendszerhez, nincs kitalálva a kimenet, bemenet, moduláris nem tudom, micsoda.

Vagyis azt gondolom, hogy ebből az elemzésből mindaz, amit én elmondtam, egyenesen következik, hogy hol kellene ebbe a rendszerbe belenyúlni, és hol kellene ebben a rendszerben fejleszteni. Ehhez képest, egyébként biztosan erre is szükség van, amit János elmondott meg ami itt le van írva, hogy ilyen high-tech centrumok lesznek az országban elhelyezve, kifejlesztve, mindenki oda fog járni, mert kacsalábon fognak forogni, és mindenki csodálkozni fog, hogy milyen nagyszerű a magyar technika - a technika nem lesz magyar persze, csak majd mi fogunk csodálkozni, hogy milyen nagyszerűen föl vannak ezek szerelve -, és én attól tartok, hogy ott nem fognak képezni, illetve ott lézengeni fog néhány gyerek, mert sem az alsó képzési szakasznak, sem a felső képzési szakasznak igazából a problémáit ez a fejlesztési terv nem oldja meg. Ami egyébként eszméletlen sok pénz, ha ezt valaki összeadja, hogy mennyi itt ez a 3/2, vagy nem tudom, mi, plusz az, ami költségvetési pénzből van, de János szerint vagy az anyag szerint nem is biztos, hogy megvan; ezt most nem tudom, mert ott van egy csillag, hogy ez a pénz tulajdonképpen nincs is meg..., na, mindegy, tehát ezt sem látom át.

Az én kérdésem tehát tulajdonképpen arra vonatkozik, hogy egy jó elemzésből - amiből én most összeszedtem ezt a kis rövid helyzetképet azok kedvéért, akik a szakképzésben talán kevésbé tájékozottak - miért nem azokon a pontokon következik hatékony fejlesztési megoldás, ahol az elemzés szerint erre szükség lenne, és miért kacsalábon forgó várakat építünk, nem tudom, hány megyében meg régióban, amikor a probléma ennél sokkal súlyosabb.

ELNÖK: Köszönöm szépen a rövid kérdést. *(Derűltség.)* Úgyhogy most már több kérdésre nincs lehetőség, akkor a hozzászólásokat szeretném hallani. Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Elsőként egy stílárius dolog. Ha az OM egy hosszú vitában a mi részvételünkkel is úgy döntött, hogy minőségirányításnak nevezi ezt a "minőségizét", akkor úgy gondolom, hogy konzekvensen a szakképzés is minőségirányításnak nevezze ezt a folyamatot. Amit egyébként helyesen és jól csinál, csak ez tükröződjön egységesen.

A két gondolatom rövidebb lesz, mint Ilonáé. Ez kicsit annak a gondolkodásmódnak a tükre, hogy hátha a rendszeren kívül is lehet találni a megoldáshoz segítő kezelésmódokat. Én úgy gondolom, érdemes végiggondolni, hogy a szakképzési területnek nem kellene-e forszírozni vagy finanszírozni olyan általános képzést, tehát a NAT-hoz igazodó kerettantervi variánst, amely megsegíti azt az iskolás népességet, amelyről akár Ilona is beszélt, és ami állandóan vissza szokott köszönni a beszélgetéseinkben, hogy mert hiszen az általános iskola nem elég gyakorlatközpontú. Tehát egy ilyen, kicsit a szakképzésre felkészítő - óvatosan bánok a fogalommal, nehogy valami képzési orientációt sejtsetek mögötte, a világért sem, de Péter bólogatásából látom, hogy ő talán érzi, mire gondolok -, tényleg a közműveltségi tananyagoknak egy olyan prizmán való áttörése kerettantervképes lehet, amely olyan 14 éves gyerekeket produkál, akik könnyebben veszik a szakképzés akadályait. Én ezt meggondolásra

javasolom.

A másik dolog pedig: itt vannak, órákon belül létrejönnek a közigazgatási kistérségek intézményfenntartói társulásai. Vajon nem állna-e ezeknek az érdekében a szakképzés ezen problémáinak megsegítésére, akár kísérleti vagy bázisintézményképpen olyan általános iskola–szakképző iskola társulások kezdeményezése és forszírozása, amely szintén preventív, a szakképzésben kumulálódó gondok kezelését szolgálhatná, és egy ilyen anyaiskola–filiálé struktúrában jobban hozza helyzetbe a szakképző intézményt, amikor a gyerek eljut hozzá?

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. További hozzászólás? Báthory Zoltán, utána Karlovitz János.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Nemcsak ennek az anyagnak az ürügyén, hanem korábbi itt tárgyalt anyagok ürügyén is kérdezem mindig újra és újra magamtól és kollégáimtól, hogy miért nem lehet közös stratégiai gondolkodást meghonosítani a közoktatásban. Miért lóg ki mindig a szakképzés? Nem szerves része a közoktatásnak? Értem, hogy vannak specifikumai, de az általános képzésnek is vannak specifikumai!

A közös stratégiai gondolkodás azt jelenti, hogy ugyanazokat a jelenségeket sajátosan értelmezem. Itt van például a középiskola tömegessé válása, mondhatnám így, hogy a középfok tömegessé válása. Ezt a jelenséget nagyon sokszor körüljártuk itt, megvitattuk, és úgy gondolom, konszenzus van abban, hogy a jelenkor közoktatásának egyik nagy alakító ereje a tömegessé válás mind a középfokon, mind a felsőfokon, s hogy ennek milyen következményei vannak a szakközépiskolára, a gimnáziumra és a szakiskolára.

Persze, a demográfiai analízissal egyetértek. Én azt olvastam ki ebből, már korábban is, hogy a tömeges középiskolai iskolázás terhét a szakközépiskolák hordozzák. Mert a gimnáziumokban ugyan nőttek a beiskolázási arányok, de abszolút számban nem nőtt a tanulók létszáma. Ahol nőtt, nemcsak arányban, hanem abszolút számban is, az a szakközépiskola, és ahol csökkent-fogyott, az a szakiskola. Ez nem lenne rossz trend, ha a szakközépiskolákat nem választanánk el okvetlenül a gimnáziumoktól és a szakiskoláktól. Ezek egy nagy egységet alkotnak. Ez nem új, ez a svéd modell, hogy ezek egy helyen vannak, és interakcióban vannak tanulóikat és pedagógiai módszereiket tekintve.

A közös stratégiai gondolkodást hiányolom tehát. Már nem tudom, hogy hívják ez az OPEC-hez hasonló, amit Radó Péterék uralnak... *(Közbeszólások.)* Ez az oktatáspolitikai nem-tudom-minek a központja. Ezek tudják azt, hogy ti ezt csináljátok? Vagy ki vannak hagyva, de be vannak vonva az általános képzésnél?

A közös stratégiai gondolkodást az is kívánja, hogy én nem látok olyan nagy különbséget az általános képzés és a szakképzés iskolarendszeri formái között, tartalmi szempontból. Már sokszor elmondták, sok elemző elmondta, hogy az informatika, számítástechnika jellegzetesen olyan, ami úgy jelent meg, valamikor tíz-tizenöt évvel ezelőtt, vagy még régebben, mint a szakműveltséghez tartozó dolog, és tudjuk, hogy ma már az általános műveltség nélkülözhetetlen része.

Vagy felfoghatom úgy is a szakmai műveltséget, hogy a kéz műveltsége. A múltkor elhangzott, többen is mondták. Miért? Az általános művelésben nem kell a kéz műveltségével foglalkozni? Ott nem kellene technikai tárgyak, háztartási tárgyak, kertészeti tárgyak, és minden egyéb? Ha az az ideálunk - és úgy gondolom, hogy az az ideálunk -, hogy érettségizett szakmunkások legyenek a gazdaságban - ahogy Ica is mondta, és mások is mondták -, és hogyha mindent a lifelong learning kontextusába képzeljük, akkor nem kell kilencedikben megmondani, hogy te ilyen és ilyen szerelő leszel, és még tizedikben sem kell, és talán még a tizenegyedikben sem olyan létfontosságú, hogy specializált irányba elvigyük, amikor lehetne egy rendes, tisztességes, olyan általános műveltséget tenni, amiben benne vannak a technikai műveltség elemei, benne vannak az ember környezetével, ökonómiájával kapcsolatos ismeretek. Ezt próbálja a NAT egyik, keveset emlegetett műveltségterülete, az életvitel képviselni. Érdekes, hogy erre kevesen figyelnek fel.

Azért mondom ilyen hangsúlyozottan, hiszen a SWOT-analízisben ez tényleg benne van, tehát tudatában van minden, ezzel foglalkozó ember, hogy ez egy veszély, mégpedig az, hogy nincs igazából megoldva az általános és a szakműveltség viszonya.

Másodszor azon szeretnék egy kicsit filozofálni, hogy ennek az egész zűrzavarnak tulajdonképpen az az oka, hogy soha senki és semmilyen politika nem mert az iskolaszervezethez nyúlni. Márpedig ez iskolaszervezeti kérdés is: egy jó alapiskolára hogyan lehet egy kétosztatú, kettős tagoltságú alsó és felső középiskolát kidolgozni, egyfajta differenciált műveltségképpen.

Azt mondd, hogy a Nemzeti fejlesztési tervben benne van az iskolaszervezet megváltoztatása.

JAKAB JÁNOS: Másképp értjük.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Én ezt nem találtam meg, de örülök neki, ha benne van.

ELNÖK: Nem az van benne, amit mi iskolaszervezetnek értünk.

NAGY JÓZSEF: Teljesen más értelemben használják.

ELNÖK: A TISZK van benne.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Rendben van. A dolog úgy áll, ahogy sejtettem: hogy sehogy se áll. Mikor fogunk ezzel foglalkozni, ha nem most? - kérdem tisztelettel.

Vagyis, ha fejlesztési stratégiáról van szó, akkor lehetne kicsit mélyebben belemenni a magyar valóságba. Nem kell megállni a lehetőségeknél, a mostani, szűkös lehetőségeknél.

A harmadik: pedagógiai kultúra. Azt hiszem, egy pedagógiai axióma - biztos nevetni fogtok -, hogy minél nehezebb a közeg, ahol nevelünk, ahol oktatunk, annál jobb pedagógusokat, annál jobb eszközrendszert kell biztosítani. A szakiskolába kellene a legjobb pedagógusokat elcsábítani, dupla fizetésért, különböző motivációkkal, és ott kellene a jó felszerelést, és mindent létrehozni - lenne tanulási motiváció. A tanulási motiváció egy lágy, puha kérdése az iskolázásnak. Megoldható. Más helyeken is megoldották. A szakiskolai fejlesztési program éppen ezt próbálja ki, ezt kísérletezi.

Kicsit morgok én is, mert mintha ez a fejlesztési program nem volna elég hangsúlyos ebben a stratégiában. Egy kicsit jobban kellene rá hivatkozni. Szerintem a világbanki projekt átütő erejű próbálkozás volt a 90-es évek elején. Kísérlet, sikeres kísérlet volt. Nincs rá hivatkozás. Lehetne pedig ennek nyomán megnézni, mitől volt az olyan sikeres Magyarországon, és hogyan lehetne most is megcsinálni.

Nekem is feltűnt ez a kis lábjegyzet, amit Ica mondott. A 14. oldalon: szakiskolai fejlesztési program, lábjegyzetben: nincs forrás. Akkor miről beszélünk?

JAKAB JÁNOS: Pontatlan a lábjegyzet.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: 14. oldal, lábjegyzet: nincs forrás. Mondjátok! Sok olyan dologról beszélünk, amihez nincs forrás, csak...

JAKAB JÁNOS: Pontatlan a lábjegyzet. Elvontak belőle forrást, és a teljes program megvalósítása...

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Ja, hogy elvontak belőle! Most, Draskovics...

JAKAB JÁNOS: Majd mondom.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Én is hiányolom az alapműveltségi vizsgát. A múltkor részletesen beszéltünk erről, és azt mondtuk, ha jól emlékszem, hogy egy jó, gyakorlatias vizsga kellene a tizedik szakiskolai év végére, és ezt javasolja az OKNT testülete. Nem tudom, jól emlékszem-e, de mintha valami ilyesmiben állapodtunk volna meg.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Karlovitz János.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Elöljáróban kimondom, hogy egy kicsit másként látom a világot, mint az eddig hozzászólók: én a szakképzést a bőrömmön éreztem és szenvedtem meg, belekeveredtem. Nem bántam meg, nagyon szép terület, nagyon nehéz terület. Megérte. Most találkozom harminc-harmincöt évvel ezelőtt végzett diákokkal. Tulajdonképpen nem volt rossz ez a magyar szakoktatás, tehát tudunk olyan dolgokat felmutatni, amire építeni lehet.

Az anyaggal kapcsolatban én ugyancsak elismerem az őszinte hangnemét, és ezt támogatni is kell, hogy ilyen őszinte hangnemben beszéljünk valamiről, de hozzáteszem, nekem az egész anyag megnyerte a tetszésemet, mert rendszerszemléletben, nagyon logikusan építkezik. Noha igaz, hogy a helyzetelemzésre valóban többen szán, mint a programra, de ott lehet bővíteni, ennek nyilván semmi akadálya. Most indul a vita, ki fog bővíteni konkrét javaslatokkal.

Én nagyon szerettem volna Szenes Györgyöt meghallgatni, az ő véleményét, mert az nekem etalon, amit ő mond, és nyilván tud is majd olyat mondani, de mások is - Szakképzési Társaság stb., stb. - fognak adni további tippet.

Alulról kezdeném. Én ott látom a problémát, hogy a szakmunkásnevelés megszűnt az általános iskolában, mint - ne értsük félre - manuális tevékenység, amit Báthory tanár úr is mondott. Volt ennek több neve: háztartási, gyakorlati ismeretek, egyebek. Valamikor, átesve a ló másik oldalára, a gimnáziumban is erőltették, most meg teljesen kivonult ez a manuális képzés, egyáltalán a fizikai munka becsülete és a manuális készségek fejlesztése. Ott kellene kezdeni a dolgot kezdeni, ott betáplálni.

És erről nem a szakoktatás, a szakképzés tehet, hanem a másik oldal, a közoktatás, amely nem fogadja, kidobta ezeket az elemeket, és ezzel a szakmunkásképzésre vezető utat mintegy elvágja a gyerekektől.

A szakiskolák kérdése. Én sosem értem, amikor itt fölmerül, és nagy csodálkozva nézem a kollégákat, hogy mondják, hogy a szakiskolákat így kell megszüntetni, úgy kell átalakítani. Ha egy iskolára igény van, és oda beiratkozik a tanulók nem tudom, hány százaléka, addig nem gondolkodnék azon, hogy azt megszüntetem! Fejleszteni igen, javítani igen - de megszüntetni minek? Én biztos vagyok abban, és hadd hangsúlyozzam, hogy ezeket az iskolákat én életmentőknek tartom. Van egy tanulói réteg, amelyik sehol máshol nem tud meglenni - de úgy látszik, még itt sem, mert egy részük kibukik -, hanem kell neki egy ilyen szintű iskola és egy több manualitást adó, több játékot, munkát jelentő iskola, így bírja csak ki az életet. Ez életmentő dolog! És én nem azon gondolkodnék, hogy itt még keserítsük az életüket több elmélettel, és minél jobban bepumpálunk ide elméletet, hanem azon gondolkodnék, hogyan lehet olyan gyakorlati elemeket bevinni, mint a Don Bosco-iskolák, hogy munka, játék, öröm, hogy maradjon meg az iskolában.

A lemorzsolódással kapcsolatban tehát azt gondolom, nem a szakmunkásképzés, a szakoktatás miatt morzsolódnak le, hanem pont a rossz elméleti képzés miatt. És inkább az elméleti tanárokat, a humán-reál szakosokat képezném át életmentőnek, valami olyan tanfolyamon, hogy tudják meg, hogy ha ezeket a gyerekeket kilöki az iskolából, akkor az utcára mennek, drogosokká válnak, a társadalom támadói lesznek, és hova lesz egyáltalán az ember mint érték. Ezeket az iskolákat átalakítanám ilyen életmentő funkciójúvá, de nem szüntetném meg semmiképpen, hanem inkább valami gyökeres szellemi változást és több gyakorlatot kívánnék. Azt hiszem, itt jön majd Szenes György azzal, hogy a gyakorlati képzést hamarabb kellene elkezdni, s a többi, s a többi, mert aranykezű gyerekek vannak, akik viszont

tanulni nem szeretnek, meg ilyen-olyan betegségük van, ami miatt nem tudnak, nem képesek elméleti szinten tanulni, a gyakorlatban azonban nagyon ügyesek tudnak lenni. Ez tehát ez az iskolatípus.

A harmadik iskolatípus a szakközépiskola, amelyik a sorban következik. Azt hiszem, ez a helyén van Magyarországon. A szakközépiskoláink jól működnek, csak itt a bökkendő abban van, hogy a szakközépiskolák átalakulása, átalakítása nemcsak a minisztérium és a felsőoktatás irányításának elhatározásán, hanem az élet olyan, hogy az iskolafenntartóknak is múlik. Egyetlen példát mondok, a feleségem iskoláját: indult közgazdasági technikusként, lett belőle autóforgalmi szakközépiskola, utána gép- és gyorsíró, utána szerkesztőségi titkárképző, és most jogi asszisztenseket képez éppen, érettségiztet vagy mit csinál - úgyhogy ilyen szépen átalakult. Ő egy hűséges teremtes, mindig ott maradt az iskolában, de az iskolája ilyen kanyarokat tett. Szóval ez egy iskola, és itt sosem az ésszerűségről volt szó, hanem a pillanatnyi pénzzavar, a kerület, a főváros, mindig a pénz, a pénz, a fenntartás... - és ezek a realitások áthúzzák a legszebb terveket is. De ettől függetlenül ezt is kibírja a rendszer és kibírják a pedagógusok, és tanított 26 tárgyat, ha kellett - most tart ott, hogy a 26.-at tanítja. Tehát kibírjuk, mindent kibírunk, csak nem érdemes ilyen nagy kanyarokat tenni. A technikum ráépülése, azt hiszem, jól alakult, az tehát, hogy egy-két évet rárakunk mint technikusképzést, ott van az iskolában, a helyszínen, ez nagyon jó.

Amiben egyetérték az előttem szólókkal, és nekem is kételyeim vannak, hogy vajon ezek a bizonyos megálmodott központok a jobbak, vagy pedig ha iskolában maradna a szakképzés. A gyerekeket ismerve, akik ide járnak, azt mondom, hogy én jobbnak tartanám, ha iskolán belül maradna, ott képeznék őket. Ez nemcsak egy technikai kiképzés, mert ha csak arról lenne szó, akkor jobbak az ilyen-olyan jól felszerelt központi műhelyek, elkápráztató dolgok, a külföldi vendégek számára is jobbak ezek, de ha a mi gyerekeinket nézzük, akiket mi nevelünk, akkor jobb, ha otthon, az iskolában találja meg a műhelyt, be tud menni a műhelybe, akár délután a szabadidejében, ismeri a műhelytanárokat, szóval intimebb, jobb ez a megoldás. Úgyhogy itt kicsit félve mondom, hogy félek ezektől a már, azt hiszem, elhatározott központi intézményektől, és legalább a felében hagyjuk meg az iskolában ezt a lehetőséget, hogy ott helyben tudjon a gyerek műhelyt találni, és lásson kis műhelyt is, nem csak nagyot és nagyon jól felszereltet.

Hiszen minek képzünk tulajdonképpen? - ezzel zárnam soraimat. A szakképzés munkát, kenyeret ad, ha igaz, a gyerekeknek. Másrészt értékteremtésre tud nevelni, amiben persze elméleti dolog is van, de nem ilyen jellegű dolog. A harmadik pedig, amit elfelejtettünk, és elfelejtettük az egész munkáról szóló tanításokat, a dualizmus korától kezdve a szocialista munkáig, annak a kultuszát, pedig kár volt elfelejteni - a munka öröme. Amikor tehát kiképzünk valakit valamilyen szakmára, akkor ezt nemcsak azért tesszük, hogy azzal kenyeret keressen, hanem hobbiból, kedvtelésből, a fizikai munka öröme, az élet öröme is van az a munka. Lehet, hogy nem fogja művelni; most vannak olyan tanítványaim a TTK-n, hogy ilyen-olyan szakmát elvégeztek, de továbbtanulnak, de azért az asztalos szakmát folytatják hobbiból, így-úgy.

Említették mint tényezőt az oktatásirányítást. Munkaadói oldal, munkaerőpiac. Én egy harmadikat hozzátennék: az ember sajátossága, az ember mint egyén, az ember mint munkaszerető lény, mint a munkában örömet lelő lény. És ennek is érdemes helyet adni ebben a szakmunkásképzésben. Lehet, hogy ez kicsit rendszeridegen tényező, de úgy gondolom, visszatérve az egészre, az anyag reményt kelt bennem, hogy ezzel az őszinte hangnemen találunk majd őszinte és jó megoldásokat is.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Parancsolj, Makkai Laci!

MAKKAI LÁSZLÓ: Röviden szeretném felhívni a figyelmet a közös stratégiai gondolkodásra Báthory Zoltán nyomán, hogy ugyanez hiányzik a felsőoktatással kapcsolatban is tökéletesen. Liskó Ilonát viszont megnyugtatom, a felsőoktatásnál ugyanaz történik, hogy

van egy kitűnő SWOT-elemzés, és teljesen más válaszok születnek, ugyanúgy - tehát nem a gyengeségekre születnek a válaszok.

Azért nagy probléma ez, mert több ponton is csatlakoznak egymáshoz ezek a területek. Elég csak a tanárképzésre utalni, ahol nemhogy nem jó válaszok, hanem egyelőre még semmilyen válaszok nincsenek igazából, legalábbis kialakult válaszok nem születtek. A felsőfokú szakképzés szintén problémás. Ami különösen jelzi ezt a problémát, hogy ezek a testületek nem tárgyalják egymás előterjesztéseit, vagyis a Felsőoktatási és Tudományos Tanács ezeket nem tárgyalja, a magyar universitas programot pedig az OKNT nem tárgyalja. Hát ez elég nagy probléma, mert lehetne itt valahol találkoztatni ezeket a gondolatokat.

Egy dolgot még mondanék a lemorzsolódással kapcsolatban. Gondolkodjunk el picit azon, miért történik ez a lemorzsolódás: a gyerek a hibás, vagy pedig esetleg a követelményt nem úgy találták ki, ahogy ezeknek a gyerekeknek megfelelő lenne? Nem olyan követelmények vannak-e még mindig, amire nincs is valójában szüksége ezeknek a gyerekeknek? Bár a lemorzsolódás lényege az, hogy 30 százalékot megbuktatnak ezekben az intézményekben - ezen érdemes elgondolkodni, hogy akkor most mi felől követeljük.

Még egyetlen gondolat: abba is gondoljunk bele, hogy a felsőoktatásba nemcsak azok a gyerekek mennek, akik gimnáziumot végeznek, hanem akik már szakmát végeztek.

Tehát itt nem zárul le semmi, hanem ugyanúgy mehetnek tovább a felsőoktatásba, tehát én továbbra is felhívnám erre a közös stratégiai gondolkodásra a figyelmet. Köszönöm szépen.

NAGY JÓZSEF: Most már röviden szeretnék szólni...

ELNÖK: Még én is szeretnék hozzászólni.

NAGY JÓZSEF: Röviden az a véleményem, hogy amíg a közoktatás nem tud megszabadulni a szakképzéstől, a szűk értelemben vett szakképzéstől, addig a probléma megoldhatatlan. Mire képezünk? Mi lesz itt tíz év múlva, húsz év múlva? Lehetetlen feladatra vállalkozik az iskolai szakképzés. Szakirányra lehet képezni. Lehet az általános iskolában is a gyakorlati tevékenységeket előtérbe állítani - sok mindent lehet csinálni, de szakra képezni nem. Hogy majd itt levizsgálják, és munkába áll, és használni tudja... Ki tudja? És minek csináljuk? Az én véleményem, hogy fokozatosan fel kell számolni a szakképzést, és szakirányú képzést kell az általános iskola utolsó két évfolyamától kezdve fokozatosan beépíteni a rendszerbe. Máskülönben csak nyúglódunk, nyúglódunk, nyúglódunk. A világ sok országában nem így működik a rendszer, hanem a munkaerőpiac felvállalja, hogy a munkaköri képzést elvégzi. Ha jól kiképzett, tanulékony embereket ad a közoktatás, akkor a munkaerőpiac elégedett lesz velünk, egyébként soha nem lesz elégedett, hogyha azt mondjuk, hogy mi szakmunkás-bizonyítványt adunk, és azzal ő majd ott helyt tud állni. Nem tud.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Icának van még?

LISKÓ ILONA: Nekem nincs más. Irénnek...

ELNÖK: Én a végén szeretnék hozzászólni. Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Tulajdonképpen először kérdezni szeretnék, és kicsit magunkhoz, meg a levezető elnök úrhoz is szólna a kérdésem. Vannak az OKNT-nek olyan tagjai, akik ezt a szférát nagyon jól ismerik, és nem olyan sokszor szoktak itt, nálunk előfordulni, amikor közismereti témák vannak. De ma nem azok vannak, és ma sincsenek itt. Én tulajdonképpen nagyon hiányolom Somody urat, aki munkáltatói oldalról tudna nekünk nyilván értékes dolgokat mondani, hiányolom a kamarák képviselőit, és mindenki mást. Nem tudom igazán...

Azt hiszem, régebben kicsit követtük azt, hogy a tagok milyen aktivitással vesznek részt. Spórolástechnikai okok miatt lehet, hogy az a díjazandó, ha minél kevesebbet vagyunk itt,

de én ezt aggasztónak tartom, mert az én kompetenciáim is, meg többeké is, azt hiszem, erre a területre nem nagyon terjednek ki, és mint bizottság, nagyon rászorulnánk az ő véleményükre.

A széttagoltságról a saját intézetünk képviselőjében is azt tudom mondani, hogy a kutató-fejlesztő intézeti háttér is nagyon széttagolt, tehát rendkívül kevés az NSZI-vel is a közös dolog. Én azt gondolom, ebben is rejlenének lehetőségek, hogyha olyan pályázatok kerülnének kiírásra, olyan kutatási megbízások születnének, amiben valamiféle konzorciumi részvételt írna elő akár a minisztérium, akár más, aki pályázatot, mert megtermékenyítően hatna a dologra.

A lemorzsolódás kapcsán, illetve hogy mennyien is vannak ebben a képzésben. Mindig azt mondjuk, hogy 21-22 százalék, akik ebben az érettségihez nem vezető – még mindig nyugodtan lehet mondani, hogy zsákutcás – dologban vesznek részt. Mert törvénymódosításnak az a kicsi kis felvillanó fénye igazából a gyakorlatban szerintem egyáltalán nem működik, tehát máig is egy zsákutcás dolog, nagyon sok pénzbe kerül mind az egyénnek, az ő családjának, mind az államnak. Igazából a kilenc-tizenkettedikes korcsoportban ez több mint 25 százalék a 2004-es adatok szerint. Mindig globálisan nézzük a szakközépiskolákat meg a szakmunkásképzőket, és azt mondjuk, mennyivel többen vannak benne. De azért vannak többen, mert abban benne vannak a 13. és a 14. évfolyamosok. De ha csak azt a korcsoportot nézzük, annak egynegyede még mindig ebben a képzésben van benne. Tehát nem látom, hogy ennek olyan drámai megszűnése irányába mennénk el, egyáltalán nem erről van szó.

Egy kis része van az anyagnak, amihez konkrét kutatási tapasztalatokról is be tudok számolni. A munkaerő-piaci igényekre nem tud gyorsan reagálni, mert az intézményrendszer, a képzési struktúra sok helyen elavult. Az anyag azt mondja, hogy itt alapvetően a fenntartó hibája ez a dolog. A kutatások igazából azt mutatják, hogy folyamatosan vezetnek be új képzési formákat ezek az intézmények, tehát a fenntartó megadja ehhez a hozzájárulást, valamilyen szinten - nyilván szűkösen - biztosítja a feltételeket. A probléma az, hogy nem adják le az elavult, megjósolhatóan munkanélkülieket képző szakmáikat. Nem adják le, mert ott vannak olyan pedagógusok, akik évtizedekig ott dolgoztak, és akiktől humanitárius okokból nem válnak meg. Ezért aztán azokon a településeken, ahol úgymond jobban lehet manipulálni a gyerekeket - vagy adott esetben a tanárokat is -, ott toborozzák ezekben a teljesen elavult szakmákba azokat a gyerekeket, akik nem azért mennek oda, mert ők annyira bőrdíszművesek - vagy nem tudom, mik - akarnának lenni, hanem mert az van közel, és azt reklámozzák nekik. Nem egy falusi általános iskolában csináltam interjút, ahol azt mondták, hogy már nem engedik be ezeket az embereket az iskolákba, akik ezekhez a szakmákhoz csábítják a gyerekeket.

A lemorzsolódáshoz meg annyit, hogy ha az egész rendszert nézzük, próbáljuk alulról, felülről, minden oldalról kapirgálni. Lett most egy kitolása az alapkészségek-képességek megalapozásának, a hatodik végéig. Tehát valamit csináltunk az alsó tagozattal. Azt hiszem, elodázhatatlan ennek a bizonyos hetedik-nyolcadik évnél vagy a felső tagozatnak is egy kicsit megkapirgálása, mert ott már kilép a gyerekek egyötöde, egynegyede, kiürülnek a felsőbb évfolyamok. Ott is maradna kapacitás arra, hogy semmi mást, csak tanulási képességeket alakítsunk a gyerekeknél. Nem magas biológiát! Egy kicsit mindenki előreszalad ezekkel a szaktárgyakkal a következő iskolafokig, és azt gondolom, ez nagyon elvadítja ezeket a gyerekeket.

Abban a két évben is látok perspektívát, amikor meg lehetne alapozni, hogy ne olyan nagy arányban zuhanjanak ki utána ezek a gyerekek a 9-10. évfolyamon. Az általános iskola könnyen tologatja őket: nincs kimenetszabályozás. Nagyon mobilak és lazák a követelmények az általános iskolában. Kicsit leszállítja a követelményeket, és igyekszik megszabadulni a gyerekektől. Tudjuk, hogy hogy szabadul meg: most már sorra-rendre kell az intézkedéseket hozni a magántanulóvá minősítés ügyében, mert néhány éve meg az lett a divat, hogy a legproblémásabbakat végképp kiteszik, magántanulónak. Ráveszik a szülőket, hogy kérjék a magántanulóvá válást. Azokkal a gyerekekkel, akik így „magántanulók”, biztos, hogy a szakképzés sem tud, meg senki nem tud már semmit csinálni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Icének még van, és utána zárjuk le.

LISKÓ ILONA: Csak egy-két dologra szeretnék még reflektálni, ami a vitában elhangzott. Egyrészt Báthory Zoli emlegette a komplex vagy azokat a szakmai iskolákat, ami a svéd, északi modellek szerint együtt oktatja a különböző társadalmi rétegekből jött gyerekeket, és kvázi a társadalmi kohézió és a demokrácia fontos eszköze ez az iskolatípus ezekben az országokban. Én legalább száz éve kutatom a szakképzést, valóban úgy látszott ez a kilencvenes évek első felében, körülbelül a kilencvenes évek közepéig, hogy a szakképzésben valóban létrejönnek ezek az iskolák, ahol van szakközépiskola, gimnáziumi osztály, szakiskolai osztály, és mindenki be tud menni. Valóban volt egy ilyen, nagyon pozitívnak látszó tendencia, és erre lehetett volna valóban építeni a magyar iskolarendszert, miután a gyerekek 70 százaléka bemegy a szakképző iskolákba valamilyen formában; nagyon jelentős lett volna, ha ez megvalósul. Én úgy látom, hogy az utóbbi négy-öt évben ennek a tendenciának pontosan az ellenkezője jelent meg a szakképzési rendszerben is, vagyis nagyon élesen elváltak egymástól azok az iskolák, amelyek megindultak egy ilyen fejlesztési irányba, és azok nagyon is a posztsekunder képzés felé fejlesztenének, ha tudnának, vagy ez az ambíciójuk, és teljesen leszakadtak azok az iskolák, amelyeknek ez nem sikerült. Többek között a világbanki program volt olyan, amelynek a segítségével nagyon sok szakiskola föltornázta magát szakközépiskolává, de akik akkor így lemaradtak a kilencvenes évek második felében, azok most már ott vannak, és ebben az anyagban egyetlen árva szó nincs arról, amit az ember elvárna egy minisztériumi távlati fejlesztési koncepciótól, hogy például ezeket az iskolákat ilyen fajta vegyes iskolává kellene fejleszteni. Ezek le vannak maradva, ott már csak a cigányok, szegények, nyomorultak, nem tudom, kicsodák vannak, és most már így vált el a dolog egymástól. Többek között a Sári Lajos által elindított iskolafejlesztési program ezeknek az iskoláknak volt szánva, hogy ezeket fölhozza. Ez azóta egyfajta továbbképzési programmá maradt el, és ebben az anyagban semmiféle koncepciót nem látok arra, hogy ezekkel az iskolákkal valakinek lenne valamilyen ilyenfajta terve. Hanem csak azt látom, hogy van még egy ilyen program, amire már nem biztos, hogy van pénz.

Irén emlegette, bevezette ezt a zsákutca, nem zsákutca fogalmat. Ehhez csak annyit szeretnék még hozzátenni, hogy néztem a szakképzésben végzős gyerekeket, tehát szakmunkásképzést folytató, szakiskolai képzésben végzős gyerekeket. Ezeknek több mint 50 százaléka, hatvanvalamennyi tovább akar tanulni, érettségig akarnak szerezni, tanfolyami képzésen akarnak részt venni. Tehát itt nagyon erős a tanulási ambíció. Az a csoport, amelyik eljut a szakképzés megszerzéséig, az világosan látja, hogy érettségi nélkül hiába van neki szakmája, őt nem fogják foglalkoztatni. Itt tehát van egy tanulási ambíció, és nagyon is jó az, hogy a törvényben lehetőség lenne arra elvileg, amiről a múltkor beszéltünk, hogy ha ez az alapvizsga meglenne, akkor az alapvizsgát mint kreditet vagy nem tudom, kicsodát be lehetne számítani az érettségibe, és arra lehetne építeni. Tehát van tanulási ambíció ebben az alsó-közép gyerekcsoportban, de pillanatnyilag nem látom, hogy ez a program például őket valahol is emlegetné.

Két kérdés van. Egyrészt Makkai Laci nagyon megnyugtató, hogy nemcsak a szakképzés és a közoktatás nem szokott köszönni egymásnak, hanem a felsőoktatás sem köszön senkinek. Ez rendkívül megnyugtató számomra, úgyhogy köszönöm szépen. *(Derültség.)* De a kérdésem kicsit másra is vonatkozik. Egyrészt nem lehetne-e ezt a viszonyt javítani, ebben egyetértünk; de a másik kérdésem az, hogy milyen szerepe van itt az OKNT-nek. Mert én azt javasolnám, ha szavazóképesek lennénk, hogy ezt a fejlesztési tervet adjuk vissza Jakab Jánosnak, hogy gondolják végig a problémákra a megoldási javaslatokat. Hiszen egy fejlesztési tervben nemcsak a problémákat kell felsorolni, és utána elmondani, hogy milyen nagyszerű, kacsalábon forgó intézményekről álmodunk vidéken, nyolc helyen, hanem a problémákra valamilyen válaszokat kellene megfogalmazni. Tehát az OKNT szeretne egy olyan fejlesztési tervet látni, amiben vannak válaszok a szakképzés aktuális problémáira - nem?

Szóval nem tudom, milyen jogosítványunk van ebben az ügyben, de ezt majd Gyuri elmondja.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Most már magamhoz venném a szót, egyrészt hozzá szeretnék szólni, aztán államtitkár úrnak átadni a válaszokra.

Kezdjük akkor a végéről! Az első az, hogy mi a kompetenciánk: véleményt nyilvánítunk ebben, semmi más kompetenciánk nincs, mint semmifajta fejlesztési anyagban, egyikben sem, közoktatásban sem, meg ha bármit kapunk, nincs más jogosultságunk.

Én azért ennél sokkal rózsásabban látom a helyzetet, mint ami itt elhangzott, tudniillik én a mögöttes tartalmakat is elég jól ismerem, és ahogy ez kialakult, azt is elég jól ismerem. Világos, hogy nincs olyan anyag, amelyet nem lehetne még egy kicsit sminkelgetni, írásban is adok véleményt erről természetesen, mert némi közöm ehhez az egész szakképzéshez az elmúlt néhány esztendőben volt. Úgy gondolom, ez az anyag arra alkalmas, hogy azt a fajta life long learninget megalapozza, és ha sikerül elérni azt, nem biztos, hogy a TISZK-kel, de az OKJ moduláris fejlesztésével, hogy a hagyományos szakmunkásképzéstől a felsőfokú szakképzésig egy moduláris, rugalmas, átlátható és átjárható szakképzési rendszert alakítson ki, akkor ennek van értelme. Lehet, hogy direkt módon nincs megfogalmazva az anyagban, de én azt gondolom, ha ez megjelenik ilyen módon, és a fejlesztés ráadásul ilyen irányban megy, akkor nyerünk.

A baj az különben, amiről itt Zoli is szólt egypár szót, hogy voltak fejlesztések, a világbanki fejlesztés tipikusan olyan volt, amely szerintem a szakképzés fejlesztésének egyik legnagyobb sikertörténete volt 1991-96 között. Rengeteg tapasztalat gyűlt össze. Ezt követően az oktatáspolitikát ezt elutálta magától. Vagyis egyszerűen nem történt meg azoknak a tapasztalatoknak a feldolgozása, ami egy ekkora kísérlet során - aztán ez picit több is volt, mint kísérlet - a magyar szakképzésre hatással lehetett volna, és elkövetkezett az az állapot, amikor ismételen azok az oktatáspolitikai elképzelések nyertek polgárjogot a magyar szakképzésben, hogy majdnem a tönk szélére sikerült vinni.

Én megértem azt, hogy az általános képzést meg kell növelni. Senki nem gondolja azt, hogy a szakmunkásképzésben az egy hét elmélet, egy hét gyakorlat arányt vissza kell állítani; senki nem gondolja azt, hogy csak szakmai képzést kell folytatni. Azt viszont mindenki gondolja, a kamarától a gazdálkodó szerveken keresztül a szakképzésben dolgozóig, hogy a szakképző iskolákban a szakmacsoportos alapképzésre kellő rugalmas teret kell biztosítani a Nemzeti alaptanterv követelményein túlmenően. És sikerült elérni a NAT-ban, a NAT fejlesztésénél és az új NAT-ban is végre, hogy van egy akkora keret arra a specializálásra, ami a közismereten túlmutat, hogy egy becsületes szakmai alapképzést meg lehet csinálni. És ez az az alapmodul, amelyik rugalmas, amit Nagy Jóska mondott - teljesen igaza van. Bizonyára nem lehet egy iskolarendszerben munkahelyre kész szakembert kibocsátani. De azt lehet, hogy a szakmacsoportra jellemző alapkészségekkel rendelkezzen az a gyerek, és képes legyen egy rugalmas képzési struktúrában néhány hónap vagy néhány hét alatt azokat a többletmodulokat elsajátítani, amelyekhez esetleg új szakképesítések is járulhatnak. Ilyen fejlesztést várnék én el az Oktatási Minisztériumtól, ha ezt fontosnak tartja.

Világos dolog, ami itt a szakiskolát jelenti, hogy azért ilyen kudarcos, mert telenyomtuk olyan közismereti ismeretekkel, amelyeket ezek a gyerekek már a 6. osztálytól kezdődően sem akartak megtanulni. Tele kudarccal, továbbra is elmélettel - ezt a szövegemet már elég jól ismeri már mindenki -, a gyakorlat lehetőségét is megszüntetve ezekben az iskolákban, sikerélményhez egyáltalán nem jutnak ezek a gyerekek. Olyan elméleti - jellemzően csak közismereti - tananyagot kénytelenek tanulni, amiben ők kudarcosak. A tanulási motiváltság világosan látszik, ha ezen átgűrtek magukat, amiket Ica mond: látszik már, hogy ezek is nyomulnak az érettségi megszerzéséhez egy idő után. Ezek a gyerekek valószínűleg soha az életben - és a következő húsz esztendőben sem - fogják a királyi utat járni. Nem fognak általános iskolából gimnáziumba, gimnáziumból egyetemre menni, hanem valószínűleg azt az utat fogják bejárni, ami nem biztos, hogy a legegyszerűsebb: esetleg a felsőoktatási szakképesítés megszerzéséhez.

Ebben a rendszerben, amit itt az Oktatási Minisztérium érzésem szerint képvisel, a moduláris oktatásba belefér a felsőfokú szakképzés, belefér az a fajta kapcsolódás - persze, itt

nincs teljesen, rendesen kidolgozva -, hogy a technikusképzés és a FSZ-képzés kapcsolata, illetve a szakközépiskolába helyezése, és nem a felsőoktatásba. Mert ennek a képzésnek messze nem az a feladata, hogy előkészítő tanfolyamként működjön a felsőoktatás számára.

Azt gondolom, a közös stratégiai gondolkodást ebben az egy házban - sokan azon gondolkodnak, hogy jó helye van-e itt a szakképzésnek, ebben a minisztériumban... Azt gondolom, akkor van jó helye, hogyha köszönőviszonyba kerül egymással a felsőoktatás, a szakképzés és a közoktatás. És nagyon rossz helye van akkor, hogyha ez nem történik meg.

Köszönöm szépen. Ennyit szerettem volna hozzászólásként is elmondani, és akkor államtitkár úrnak adnám meg a szót a válaszára. Ezt követően megpróbálok egy kicsit racionálisabban gazdálkodni az idővel, de egy ilyen témát, bizony, nagyon rövid idő alatt nem lehet lezárni.

JAKAB JÁNOS: Köszönöm szépen. Megpróbálok rövid lenni, mert hangsúlyozni szeretném, hogy megpróbáljuk beépíteni minél több elemét a különböző vitáknak, azonban azt gondolom, a fő csapásirányt ki kell jelölni. Tudom, ezt már tapasztaltuk, el is fogadom a kritikákat, amelyek azt mondják, hogy a második rész, amely a célokat jelöli ki, nem jól strukturált, duplikáció is van benne, tehát javítani fogunk az anyagon. Alapvetően azt remélem, a nyár folyamán egy sokkal jobb anyag lesz.

Páran fölvetették, hogy a szakiskolai fejlesztési program nem elég súllyal vetődik föl. Az anyag mindkét részében benne van. Valószínűsítem, hogy például, hogy az átdolgozás során az elején egy sokkal szikárabb, néhány mondatos rész lesz, most pedig az az érdekes, az volt a szándék, hogy a második részben legyenek szélesebb tartalmi kifejtések. Ebben a témában most fordítva van.

Alapvetően egyetértek - azt hiszem, Vágó Irén jelezte -, milyen jó lenne, ha itt lenne a gazdaság is ezen a vitán. Ők egész más véleményeket adnak nekünk egyébként, így az lenne a jó, ha itt ütköznenek a vélemények, és nem egymás mellett valahol elszállnának. Nyilván, ha van ilyen jellegű kérdés, meg lehetne őket szólítani.

Nagyon fontos kérdés, hogy milyen célokat lehet kijelölni. Nyilván prioritásokat kell adni. Lehet nagyon sok célt kitűzni, csak akkor lehet, hogy nem lehet elérni adott időszak alatt. Lehet a mostani fejlesztési folyamatokra ráépíteni, és azt mondani, hogy vannak fő prioritások, és vannak olyanok, amik az adott fő prioritásban figyelembe veendőek, és ez az, amit nekünk a következő anyagban jobban, sokkal jobban kell érzékeltetni.

Néhány kérdésre szeretnék részleteiben válaszolni, de igyekszem nagyon rövid lenni, elnök úr.

Az egyik, hogy a szakiskolai fejlesztési program egy továbbképzés lenne. Én ez ellen alapvetően tiltakoznék. A program nem erről szól. A program különböző komponensei igenis, jól irányzott fejlesztéseket adnak. Természetesen nagyon fontos eleme a pedagógiai fejlesztés, módszertani fejlesztés, ugyanakkor számos más, olyan eleme van, amiről Ilona - szerintem jobban ismeri a programot - most mintha elfeledkezett volna. Én úgy gondolom, el fogok küldeni egy tájékoztatót erről a programról, és akkor segítek ebben a dologban. Talán szerencsésebb lesz.

A másik ilyen alapvető kérdés: high-tech, nem high-tech, kacsalábon forog-e ez a szerencsétlen térségi integrált szakképző központ vagy sem? Meggyőződésem, hogy amíg az iskolai rendszer így marad, itt nem lehet fejleszteni. Meggyőződésem, hogy ez ma is égető szükséglet, az NFT nélkül is, és sokkal helyesebb az, amit most csinálunk, politikailag is egyébként és szakmailag, szakmapolitikailag is, hogy elősegítjük azt a megtisztulást, ami most is folyik. Mert a szülők a maguk módján bizonyos értelemben a lábukkal szavaznak, mert ma már ürülnek ki az iskolák, és a jobbakra kezdenek átmenni. Ezeket a jobbakat kell megtámogatni, és azokat a célokat, amiket ön - úgy gondolom, nagyon helyesen - mondott, be kell vinni. A térségi integrált szakképző központokról szólva igenis, nem tizenhat kacsalábon forgót képzelünk el, hanem sokat, olyanokat, amelyek egyébként nem lesznek kacsalábon forgóak.

Karlovitz úr, János, neked mondanám, hogy nincs szó arról, hogy a mai rendszerben a tanműhelyeket kiürítjük. Ott maradnak a gyerekek. Van a programnak olyan eleme, ami a mai tanműhelyi rendszert erősíti meg, az alapképzési rendszert. Ha úgy tetszik, a kacsaláb pedig a hat-nyolc intézmény közös képzőhelyére lesz betéve azért, hogy a kacsalábat minden gyerek rövid idejű képzésekben megfelelően használja.

Nagy József tanár úr egy alapvető kérdést feszegetett. Mélységesen egyetértünk. Számtalanszor elmondjuk, hogy az iskolai rendszerű szakképzésnek nem a munkaerőpiacot kell kiszolgáltatnia. Természetesen ma a rendszer nem olyan: igenis, azt követeli meg tőle, hogy munkaerő-piaci képzést folytasson. Azt gondolom, hogy ha ez a széles alapozás, a modularizálási rendszer létrejön, ki fog alakulni egy bizonyos fajta szimbiózis az iskolai rendszerű szakképzés, vagy az iskolai rendszerű széles alapozású képzés, és a rövid idejű munkaerő-piaci képzések között, hiszen a modulok a későbbi képzések során lehetővé teszik, hogy rövid idejű képzéseket lehessen csinálni, vagy a széles alapozás rövid idejű képzéseket fog lehetővé tenni.

A következő, amit szeretnék kiemelni, az a technikus, a felsőfokú szakképzés. Ebben a kérdésben a szakképzés elég szigorú álláspontot képviselt a felsőfokú szakképzésben. Én, személy szerint, a mai felsőfokú szakképzést egyáltalán nem tartom jónak. Ez nem a munkaerőpiacot szolgálja. Tökéletesen egyetérték azzal, amit Ilona mondott: ez egy egyetemi előkészítőként, főiskolai előkészítőként funkcionál, köze sincs a munkaerőpiachoz. Megpróbáltunk több intézkedést. Megpróbáltuk megtartani az iskolai rendszernek a szakközépiskolai részében - ami úgy tűnik egyébként, hogy legfeljebb ideig-óráig tudtuk elhalasztani, mert a törvénymódosítás egy évvel tolt el a bevezetését.

A mostani törvénymódosításba, amit a héten vagy a múlt héten fogadott el az Országgyűlés, beépítettünk egy olyan szabályt, hogy ha a felsőfokú szakképzésbe egy képző legalább egy félévnyi, egy szemeszternyi gyakorlati képzést kint a gazdaságban megszervez, akkor úgynevezett hallgatói szerződést köthet úgy, mint a tanulóit. Ezzel ösztönözzük a főiskolákat, egyetemeket arra, hogy ha a képzést ők fogják folytatni, akkor egy szemesztert egyben helyezzenek ki a gazdaságba. És mivel most úgy tűnik, hogy a PM nem von el normatív támogatást, ez ilyen értelemben ösztönzi őket, hogy kihelyezzenek, hiszen akkor nekik fajlagosan több forrásuk lesz a képzésre.

Egyébként a gondolkodásunk mindig is az, hogy a különböző szereplőket ösztönözzük. A minisztériumnak csak ilyen lehetősége van, bizonyos dolgokban csak ösztönző.

Az a kérdés is felmerült, hogy az önkormányzatok arra adnak-e ki engedélyt, amire kell, arra képeznek-e. Ez egy nagyon nagy probléma. Érinti egy kormányhatározat rövid távon is. Alapvetően az az én szakmai véleményem - és nekem úgy tűnik, a szakma ezzel egyet is ért -, hogy a szakképzés ügyét előbb-utóbb - és itt a kistérségre, térségre is reagálnék egyúttal - nem kistérségi, hanem regionális szintre kell emelni. Ebben a kérdésben csak regionális gondolkodás engedhető meg, ugyanis megfelelő létszámú gyerek kell ahhoz, hogy úgy lehessen gondolkodni, úgy lehessen szervezni a szakképzést, hogy az hatékony is legyen, meg jó is legyen.

Ilyen értelemben lehet persze, hogy ez egy politikai kérdés. Én szakmailag úgy gondolom, hogy azt a fajta szabadságot, ami az önkormányzatoknak megvan, persze nem kell elvenni, indíthatassanak bármilyen képzést. A szülőknek pedig - már bocsánat, idézőjelben mondom - joga hülyének lenni meg a gyerekeknek is, hogy olyan helyre megy, ahol nagyon alacsonyok a képzési feltételek, vagy olyan helyre, amit mi megteremtünk, és nagyon jók a képzési feltételek. Viszont a forrásokat igenis regionális szinten kell csatornázni, tehát a forrásokhoz történő hozzáférésnél csak úgy engedném meg az ilyen fajta kis vagy kevésbé kicsi iskolákat, ha regionálisan átgondoltam folyik a kihelyezése.

A közös stratégiai gondolkodásnál biztosan nem mindenben tudunk egyetérteni. Erre annak idején én is felhívtam a figyelmet. Mi törekszünk arra, hogy a közoktatás stratégiájába beillesszük. Felvettem azt, hogy oda kellene berakni. Az volt a szándék, az volt az elvárás tőlem, hogy egy külön rendszert alkossak, és annak alapján próbálom ezt megtenni.

A minőségirányítás kérdése nagyon tartalmi kérdés, formailag ezt le fogjuk kezelni.

Gondolom, az a térségi integrált szakképző központ rendszer, amely létre fog jönni, mert fölvetődött a szakiskola, szakközépiskola szétválasztása, egyben tartása, ebben a rendszerben egyben van tartva továbbra is a szakiskola, szakközépiskola. És azt gondolom, számos olyan intézmény lesz, ahol gimnázium is lesz a rendszerben, bár a rendszer most valóban úgy ösztönöz, hogy egy picit szétválasszuk. Itt érinteném azt is, hogy a gimnáziumok vagy szakközépiskolák, kik a nyertesek az elmúlt 10-15 évben. Én a statisztikából azt olvasom ki egyébként, hogy alapvetően a gimnáziumok a nyertesek, hiszen fajlagosan ők nyertek, ez egyértelműen látszik: 10 százalékkal növekedett a 100 százalékban elfoglalt arányuk, a szakközépiskola pedig stagnál. Tehát én másképp látom a statisztikát. Zoli, nyugodtan nézzük meg, aztán beszéljünk róla.

A 9-10. osztály. Van itt egy alapvető kérdés, amihez nagyon nehezen tudok hozzányúlani. Manuális készségek, szakképzés, mikor kezdődjön a szakképzés. Egyrészt én személy szerint azzal értek egyet, hogy igenis 16 éves kor előtt csak, ha úgy tetszik, felkészítések lehetnek. És itt egyébként a gazdasággal én határozottan vitatkozom, mert a gazdaság azt szeretné mind a mai napig, hogy az elmúlt évek változásai ellenére toljuk vissza 14 éves korra a szakképzés kezdetét. Ez az egyik.

A másik, hogy a szakképzés, ha úgy tetszik, mint egy rossz úri szabó, hozott anyagból dolgozik. Most nem akarom leadni a közoktatásra ezt a dolgot, de ha tényleg úgy folyik a képzés, hogy abszolút a manuális készségeknek még a kísérlete sincs meg, és én azt látom, hogy a kompetencia alapú rendszer bevezetésénél azért megkezdődik a manuális készségeknek egy visszaépítése, akkor a gyerekek eszébe sem jut, hogy olyan felé törekedjen, ahol ő szakmát kíván tanulni, hanem természetesen a nagy többséget az elméleti képzésre készítetem föl, arra fog továbbmenni. És pontosan azok, akik egyébként hátrányos helyzetűek, ebben a tekintetben újból hátrányt szenvednek el, mert az előző évek mind az elméleti képzést erőltették. Nagyon örülnék, ha valóban a közoktatás másik része visszahozna bizonyos elemeket e tekintetben.

A magyar modell alakításáról szóltam. Még egyszer mondom, első évben tanműhelyben lesz, és ott, abban az iskolában, ahol eddig is, nem abban a kacsalábban, amit Ilona mond.

Azt gondolom, a világban nagyon sok modell van, nekünk épp ezért egy magyar modellt kell kialakítani. A világban van mindenre példa és ellenpélda, mindenki föl tud a saját igazának az igazolására hozni bármilyen példát. Mi törekszünk arra, hogy egy olyan fajta modellt alakítsunk ki, ami megfelel a mai magyar valóságnak, mai magyar finanszírozásnak.

A finanszírozásnál pontatlan a megfogalmazás, a szakiskolai programból jelentős erőket, forrásokat vontak el, és úgy tűnik, hogy ha meghosszabbítjuk a programot, akkor be fogjuk fejezni, és pontosan azt a 90 intézményt támogatjuk meg, amelyek ma ilyenekkel foglalkoznak. És ha sikerül és meghosszabbítjuk, akkor a 90 intézményen túl ki fogjuk terjeszteni, úgy, mint a világbanki modellben volt egy ilyen kiterjesztés, a követő iskolák rendszere, tehát itt is lesz, és remélem, hogy további intézményekre fogjuk úgy kiterjeszteni, hogy az már szinergiában legyen a térségi integrált szakképző központokkal.

S itt még egy apró kérdést szeretnék kezelni, hogy a világbanki programokkal a program harmadik része azért foglalkozik.

Köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr... - Ica?

LISKÓ ILONA: Csak egy kicsi kérdés Jánoshoz, azzal kapcsolatban, amit most mondott. János azt mondja, hogy ez a felsőfokú szakképzés szerinte is pillanatnyilag egy lehetetlen képzési forma, mert mindaz igaz róla, amit itt olvastam és amit én is mondok. Kérdezem én azt, hogy akkor... (*Jakab János: Hogy mi a megoldás.*) - nem azt, hogy mi a megoldás, azt majd ráér kidolgozni -, hanem hogyan lehetséges az, hogy az ön minisztere tegnap este azt mondja a televízióban az ország nyilvánosságának, hogy ebbe a képzési formába a gyerekek 25 százalékát akarja bevinni. Kérdezem én, hogy akkor nemcsak a közoktatás meg a szakoktatás, hanem a szakoktatás és a saját miniszter sem köszön egymásnak? Hogyan lehet ezt

leírni erről a képzési formáról, ami valószínűleg így van, ahogy maguk leírják, mert én is ezt tapasztalom, de akkor hogyan lehet a kormányprogramba beírni 25 százalékot, és a miniszter ezt mondja a világba bele, hogy a gyerekek 25 százaléka ide fog bemenni?! Ebbe, ami egy felvételi-előkészítő, állami pénzen. Hogyan lehet így kommunikálni ebben a házban?

ELNÖK: Köszönjük szépen.

JAKAB JÁNOS: Először is válaszolnék rá: egyrészt ez a kérdés a felsőoktatás ügye. A szakképzésnek a része, de a felelős a felsőoktatás a képzésnél. Én leírom, mert leképezem a teljes szakképzési rendszert, mint ahogy a felnőttképzés is le van benne képezve.

Kettő. Nem fél oldalon, nagyon sok oldalon leírtuk az ezzel kapcsolatos kifogásainkat. *(Liskó Ilona: Biztosan igaza van.)* Miniszter úr nyilván megkapja ezeket az anyagokat, vagy van ideje elolvasni, vagy nincs, én ebbe nem mennék bele - ezt tőle kell megkérdezni.

Három. Amit viszont nem érintettem, és sarkalatos kérdésnek tartom: abban az esetben, ha kialakul a modularizáció a teljes szakképzési rendszerben, akkor nemcsak a felsőoktatásban kell elérni azt, hogy úgymond kreditálva legyen, hanem a teljes szakképzésben az előzetes tudást be kell számítani, mert itt erről van szó. És abban az esetben, ha ez így lesz, akkor a technikusképzés és a felsőfokú szakképzés kérdésének össze kell nőni. Lehet, hogy ebben az anyagban ez még nem tűnik ki, de más anyagokban már leírtuk, magyarul tehát ebbe az irányba fogunk haladni a felsőfokú szakképzés meg a szakképzés teljes egészében. A technikusok ma is úgy ülnek bent a felsőoktatásban - a saját szűkebb területemet említem -, hogy a magasépítő technikusok bemennek, és statikát az első félévben nem tanulnak; műszaki rajtot tanulnak, ott vannak, mert nem kreditálnak. Ugyanakkor a mérnökasszisztens, ami egy felsőfokú szakképesítés, az meg elismert, pedig nem is kapott ilyen jó képzést. De ne menjünk ebbe bele, mert ezek már szakmai részletkérdések.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt gondolom, a vitát tényleg zárjuk le, mert lényegesen túl vagyunk már minden időpontra... Irén, ne haragudjon, de nem lesz vége... *(Dr. Vágó Irén: Csak egy kérdés.)* Nőknek nem tudok ellenállni... *(Derűltség.)* Kérjen!

DR. VÁGÓ IRÉN: Ha esetleg készül ebből az anyagból egy második változat - ez most egy rendkívüli ülés, úgyhogy én mentem azokat is, akik hiányoznak -, szerintem az OKNT nagyon szívesen látná és tárgyalná azt az anyagot.

ELNÖK: Ezt zárszó helyett helyettem mondta, köszönöm szépen. Igen, ezt szerettem volna mondani; továbbá azt, hogy fogjuk szorgalmazni a felsőoktatással való békés együttműködést, a további együttműködést is, mert Makkai Laci hiába képviseli itt önmagában hősiesen a Felsőoktatási Tudományos Tanácsot, ettől még a felsőoktatásban a dolgok nem úgy történnek, ahogy ez jó lett volna.

És ami ennél még fontosabb, hogy lesz új felsőoktatási törvény. Jó lenne, hogyha ezek a dolgok már abban is megjelennének. Köszönöm szépen. Ezt a napirendi pontot lezártuk.

JAKAB JÁNOS: Köszönöm a figyelmet, további jó munkát kívánok.

ELNÖK: Tartunk öt perc szünetet - de tényleg csak öt percet, sőt, inkább csak kettőt!

(Szünet: 11.51 - 11.59)

ELNÖK: Tisztelt Tanács! A második napirendi pont megtárgyalásával óriási csúszásban vagyunk, de ahogy látom, a tankönyvvé nyilvánítás, valamint a tankönyvellátás rendjéről szóló OM-rendeletéről annyira jól előkészített az anyag, hogy valószínűleg kevesebb idő is elegendő lesz a megtárgyalására. Friss Péter az előterjesztő.

FRISS PÉTER: Köszönöm szépen. Jól ismert, hogy a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény módosítása nyomán, de attól függetlenül, azzal párhuzamosan, már korábban is szükségessé vált a rendelet módosítása, a módosítási javaslat elkészítése. A rendelet kibontja a tankönyvvé nyilvánítással kapcsolatos eljárás egyes elemeit, a szerző azon irányú jogosultságait, hogy a saját művét jóváhagyásra benyújtsa, új elemként általánossá teszi a kézirat benyújtásának lehetőségét, és szabályozza a digitális tananyag tankönyvvé nyilvánításának feltételeit, ami szintén egy nagyon lényeges új eleme - az élet által hozott új eleme - ennek a javaslatnak.

Ugyanakkor nem változtat a javaslat azon a gyakorlaton, hogy az oktatási miniszter évenként tankönyvjegyzéket állít össze a jóváhagyott tankönyvekről, és azon sem, hogy a tankönyvi jóváhagyási eljárás egy hatósági eljárás, ennek keretei között vizsgálják a tankönyv tartalmi, szakmai, kiviteli megfelelőségét.

Továbbra is él természetesen az a lehetőség, az a jog, hogy a jóváhagyott tankönyv alkalmazható az iskolákban akkor is, ha nem került felvételre a tankönyvjegyzékre. Szeretnénk a rendelet nyomán bővíteni és naprakészebbé tenni az internet használatát a tankönyvjegyzék és a tankönyvről való információadás, minél több információ megadásának lehetőségével, hogy ne csupán egy tankönyv címét és néhány adatát lehessen látni, hanem kvázi belelapozva a tankönyvbe, online módon is tudjanak a tanárok választani, és tájékozódni a tankönyvekben.

A másik nagy vonulata a rendelet módosításának a normatív kedvezmények biztosításához kapcsolódik. Mint ismert, ez a költségvetésen keresztül, az iskolafenntartóknak a normatívához igen nagy aránybú támogatást ad az állam. Viszont, hogy a normatív kedvezmények alapján jussanak a tankönyvhöz az érintettek, arra is szükség van, és ezt az iskolák számára is próbáljuk hangsúlyozni, egyre inkább felhívni a figyelmüket, hogy az iskolai tankönyvrendelést is úgy kell összeállítani, hogy hozzájuthassanak az ingyenes tankönyvhöz mindazok, akik erre jogosultak.

A javaslat egyszerűsíti a jogosultsághoz való hozzájutást, az igénylőlapot, segítve ezzel a szülői terhek, ha úgy tetszik az adminisztráció csökkentését.

Föl-fölvetődik, különösen az érintettek körében a javaslattal való megismerkedésnek a kérdése. Most jutott el abba a fázisba az előterjesztés, a rendelet tervezete, hogy a minisztériumon belüli fórumok után a miniszter tanácsadó szervekhez, testületekhez, valamint - természetesen módon, a folyamat részeként, ezt követően - az érintettekhez, nem utolsósorban az érintett szakmai szervezetekhez is eljuttassuk, és véleményüket, további javaslataikat kérjük az eddigi munkálatokhoz, hogy álláspontjukkal segítsék a végleges tankönyvrendelet kialakításának folyamatát.

Van néhány pont, amelyben különösen fontos lenne az OKNT véleménye, álláspontjának ismerete, mert magunk is bizonytalanok vagyunk ezekben a pontokban, és olyan szakmai kérdésekről van szó, amelyeknek a pedagógiai szakmai szempontú megvitatását különösen fontosnak tartjuk. Az egyik ilyen kérdés a tankönyv gyakorlati beválásának megoldásaihoz kapcsolódik. Az ezzel kapcsolatos véleményre különösen fontos lenne, hogy a mai ülésen minél több, nagyobb tudással melessünk majd a további munkálatokhoz nekilátni.

Ugyancsak a bírálati szempontsorról kapcsolatban külön is szeretném kérni az OKNT véleményét, álláspontját, ennek részeként a tankönyvek súlycsökkentéséhez kapcsolódó elgondolásokról. S természetesen - ez az OKNT-t akár még szervezetileg is érintheti, de tartalmi szempontból is - a digitális tananyagbizottsággal, a digitális tananyagok megítélésével kapcsolatos eljárásról szóló véleményt külön is szeretném kérni az OKNT jelen lévő tagjaitól.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt gondolom, mielőtt a vitát megnyitnánk, Karlovitz Jánosnak adom át a szót, mert az OKNT albizottságaként működő Tankönyv és Taneszköz Bizottság tárgyalta ezt. Szabados elnök úr felhatalmazásával a szóvivő Karlovitz János, úgyhogy kérem szépen, ismertesse az ott kialakult véleményt.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Köszönöm szépen. Hogy képben legyünk: ez a rendelettervezet a rendszerváltás óta a negyedik. Három rendelet volt; igaz, hogy egy nagyon gyorsan megszűnt. Azt szeretnénk, hogy ez a negyedik végre teljesen jó legyen, ez legyen a legjobb, és tartós is maradjon. Ennek érdekében mi idáig is kicsit véres vitákat folytattunk egymás között, ugyanakkor ambivalensen állok itt. Úgy érzem, van reményünk, hogy megszületik a jó rendelet, másrészt viszont ehhez még viták lesznek.

Írásban összefoglaltam, ez mindenkinél ott van, három pontban foglalhatnám össze a javaslatomat, illetve a TTB által kialakított véleményünket. Az egyik az, hogy a tervezetben nagyon sok jó elem van, ezt közösen megállapítottuk. Itt utalnék a Friss Péter által elmondottak néhány elemére: valóban üdvözljük a digitális tankönyveket, a hibák javítási lehetőségét, a bírálati szempontok számának csökkenését s a többi. De van egypár olyan dolog, amit aggályosnak tartunk, néhányat megemlítek.

Például a rendeletben is vannak bírálati szempontok, minősítési kritériumok és a mellékletben is. Ezek máshol nem találkoznak egymással, ezeket találkoztatni kell. Mi konkrétan Hadházy Tibor jóvoltából le tudtunk adni egy olyat, amiben a kettő találkozott, ezt a TTB egyhangúlag elfogadta. Nem tudom, hogy azóta bekerült-e, vagy még a régi szempont van. Ha ez bekerült vagy van remény arra, hogy legalább kompromisszum szülessen, akkor nagyon jó irányba haladunk. Ha nem, akkor még beszélünk erről.

Egy ilyen újabb szempont, ami a TTB-ben nem merült fel, mert nem dolgoz, de időközben tárgyaltam a TANOSZ-vezetőséggel, kamarával, tankönyves testület vezetőivel, és így tovább. Itt felmerült - és ha ez társadalmi vitára kerül, akkor ez fel fog merülni - az árak kérdése. Nagyon lényeges kérdés, hogy mi ez a folyamat. Valóban hatósági eljárás vagy pedig szolgáltatás? Ezt nem tudtuk eldönteni, erről vita volt. Mert ha szolgáltatás, akkor annak ára van, de nem biztos, hogy akkor igénylik. Ha pedig hatósági eljárás, akkor viszont alacsonyabb ár kell, mert akkor a hatóságnak is bele kell tenni hozzájárulást. Mert jelen pillanatban mindent a kiadók fizetnének, még a jegyzékről lekerülést is, és így tovább. És azért hadd mondjam el, hogy a kiadókat mostanában hat csapás érte, ez lenne anyagilag a hetedik csapás. Itt volt, ugye, a tartós tankönyvek akciója, ami tartalékokat képzett, és azt most már nem rendelik meg, ami tartós tankönyvként ott van. Aztán itt van a tantervi bizonytalanság; a nullakulcsos áfa 5 százalékra emelése; a nyomdai áfakulcsok bizonytalansága; a szerzői jogi törvény szigorítása; és itt van tulajdonképpen a terjesztők elbizonytalanodása is a kötelező kamarai tagsággal.

Van tehát elég probléma, és hadd mondjam el, hogy van már tankönyvhiány. Bizonyos területeken, például egészségügyi szakképzési tankönyveknek a 60 százaléka hiányzik, nincs meg. Félő, hogy idén hiány lesz a gyógypedagógiai tankönyvekből, nemzetiségi könyvekből, s a többi. Tehát már van tankönyvhiány. Nem szeretnénk, ha tankönyvhiány lenne, és nem szeretnénk, ha a tankönyvek minősége romlana. Ha arra kényszerítjük vagy késztetjük a kiadókat, hogy minél vékonyabb füzetecskéket adjanak ki, akkor ez előbb-utóbb tankönyvminőség-romláshoz vezetne.

Ezek az aggodalmaim megvannak, éppen ezért a harmadik pont a lényeg. Tehát azt kérjük - és nyitott kapukat döngetünk, mert úgy tudom, éppen most kezdődik ez a munka -, hogy ez a rendelettervezet kerüljön társadalmi vitára, illetve szakmai vitára. Felsoroltam, hogy kikkel: a Vállalkozók Országos Testülete, Hundidac Szövetség stb. Ugyanúgy még a TTB szívesen bekapcsolódik ebbe a vitába, megbeszélésbe, javaslattételbe, a szakmai dolgok emelésébe. Van egy-két olyan paragrafus, amit egyszerűen ki lehet hagyni, ki kell hagyni. Például - hogy egyet mondjak a sok közül - van egy olyan paragrafus, amely szerint a tankönyvjegyzékről való levételét, a tankönyv megszüntetését kérheti a kiadó is, saját költségén - amit egy kicsit mosolyogva fogadtunk -, ugyanakkor kérheti bárki. Ez mintegy buzdítás a névtelen feljelentésre, ami nem jóízű. Azt szeretnénk, hogy ez a rendelet valóban megfeleljen - és talán furesát mondom, mert szoktam mondani más dolgokkal kapcsolatban, hogy szélsőségesen liberálisnak tartom -, mert ez a törvény nem elég liberális. Elvárható, hogy liberálisabb legyen. *(Derültség. - Dr. Báthory Zoltán: Mi történt?)*

Ezzel fejezném be, de reményt látok arra, hogy további megbeszélések folytán egy részletekben is jó rendelet születik.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ha jól tudom, ezt az egy oldalt megkapta mindenki, ami a TTB állásfoglalása. További hozzászólások? Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nekem egyedül a 8. § (1) bekezdésének a) pontjával van gondom. Ez úgy hangzik, attól tankönyv a tankönyv, ha alkalmas az adott tantárgy tananyagtartalmának közvetítésére. Nos, az „adott tantárgy” egy teljesen meghatározatlan fogalom. A bizottság ugyan tesz javaslatot, hogy a NAT-nak és a kerettantervnek való megfelelést kell értékelni a tankönyvértékelésnél, de hál’istennek, túl vagyunk rajta, hogy a NAT-ban nincsen „adott tantárgy”, a kerettantervben ugyan van, és a helyi tantervekben is van. Én vagyok annyira liberális, hogy azt mondjam, ha van egy tankönyvkiadó, amelyike egy adott helyi tantervhez készít tankönyvet - mert neki az valamiért jó -, akkor az is lehet természetesen tankönyv. Nyilván sok iskola van, amelyik saját tankönyvkiadást produkál. De mindenképpen értelmezni, definiálni kell ezt, mert ha az „adott tantárgy” definiálatlan marad, akkor egyszerűen értékelhetetlenek lesznek a tankönyvek. De hogy a tananyagtartalom közvetítése-e a tankönyv feladata, ez egy komoly szakmai probléma - miközben legjobb tudomásom szerint a nemzeti alaptantervben arról foglaltunk állást, hogy a kompetenciafejlesztés áll az oktatás, az iskolai munka középpontjában. Akkor itt visszacsempésződik újra a tananyagtartalom, amire majd Jakab János azt fogja mondani, hogy az általános iskola miért nem csinál elég manuális képességben fejlett gyereket. A manuális képesség nem fejezi ki azt, amit Jakab János kívánna, de hogy a tananyagtartalom szakmailag használható fogalom-e a NAT-2003 tükrében, én ebben bizonytalan vagyok. Nem véletlen, hogy utána az összes többi speciális értelmezés - a sajátos igény, meg az etnikai, meg minden egyéb - tagadja a tananyagtartalom létét, nagyon helyesen, és vagy úgy oldja meg a problémát, hogy „alkalmas a követelmények közvetítésére”, vagy „alkalmas felkészítésre, felkészülésre”. Minden iskolatípusban, ahol fejlesztés van, a speciális iskolákban, mert nem tud mást csinálni az iskola, csak fejleszteni, ez alól csak a klasszikus, „normális” közoktatás kivétel, amelyeknek ezek szerint mégsem az a dolga, hanem az, hogy a szelekciós traktort végigverje a fiatal nemzedéken. Ott van tananyag, az összes többiek, a fejlesztő iskolák, hál’istennek, megszabadultak a tananyag terhétől. Én szeretném, hogyha a közoktatás is megszabadulna, legalább a tankönyvvitában ne a tananyagot keressük. *(Nagy József: Ne csak azt!)* Ne csak azt! - a jegyzőkönyv számára.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. További hozzászólók? Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Próbálok azokhoz a kérdésekhez kapcsolódni, amelyek elhangzottak, hogy miben várják a mi véleményünket.

A gyakorlati beválás vizsgálatát picit tágabban szeretném mondani. Az a helyzet, hogy Magyarországon nincsenek tankönyvkutatások. Semmilyen típusúak nincsenek. Így aztán természetesen beválásvizsgálatok sincsenek. Nincs tankönyvkritika igazán, pedig támogat a minisztérium olyan lapot, aminek tulajdonképpen ez lenne a profilja, de ott inkább ilyen ajánlások vannak - mondjam most így. Nem igazán lehet tudni, miért azok kerülnek oda, vagy, ha tudjuk, ilyen sanda hátsó gondolatokat lehet mögötte sejteni.

Van azonban néhány olyan kutatás, amit szerintem pályázatok kiírásánál, vagy a kutatási tervek elfogadásánál lehetne szempontként kezelni, hogy ezekben megjelenjenek valamennyire tankönyvkutatási elemek vagy beválásvizsgálati elemek. Például van ez a bizonyos tantárgyi obszerváció kutatás az Országos Közoktatási Intézetben. Különböző iskolafokokon, hol tantárgyanként, hol kerettantervi témánként - minden évben más-más dolgot vizsgálnak. Én javasolnám a minisztériumnak, hogy itt egy hangsúlyos elem legyen, foglalkozzanak, bizony, az obszerváció keretein belül ezzel a dologgal.

Időről időre most már megrendel a minisztérium tanulói teljesítményvizsgálatokat is. Ezekben is meg kellene próbálni legalább valamiféle háttérváltozóként szerepeltetni. Mindenképpen kell majd az is, hogy milyen kerettanterv keretében történik ez a dolog, de az is, hogy milyen program. Korábban is voltak már programok, azokhoz tankönyvcsaládok. Mit használnak? Kicsit ott is lehetne. Természetesen a beválásban, az eredményességben rengeteg, rengeteg, rengeteg dolog benne van, de azt is pontosan tudjuk, hogy azért a magyar iskolákban alapvetően a tankönyvek határozzák meg, hogy mi történik. Tehát jó közelítéssel lehet feltételezni, hogy az eredményességbe is valamilyen szinten ezek bejátszanak.

Én azt gondolom, kellene keresni a lehetőségeket, és kellene időről időre pénzeket célzottan is erre a területre fordítani, mert évtizedek óta tulajdonképpen nem történik semmi.

Intézményi-szervezeti bázisa sincs ezeknek a kutatásoknak, de még a kis lehetőségek sincsenek kihasználva - én úgy gondolom.

A másik terület a súlycsökkentés kérdése, illetve ennek az erőteljes szabályozása, ami a gyermek súlyának 10 százalékához köti a dolgot. Ennek a gyakorlati megvalósításáról külön lehetne beszélni, csak hogy nemcsak gyakorlati probléma van ezzel. Azt gondolom, a minisztérium folyamatosan két, egymást kioltó prioritást követ ebben a dologban. Az egyik prioritás a tartós, kemény fedelű és dög nehéz könyvek preferálása. Most is még a benyújtandó adatlapon ott van a kérdés, hogy vajon ez tartós vagy nem tartós könyv. Hogy néhány kis könnyű lapocskát vigyen a gyerek az iskolába, meg hogy kemény fedelű tankönyvek készüljenek, ez egyszerre nyilván nem fog menni.

Azt mondja János, hogy a kiadókat egyszer már földhöz döngölte a tartóstankönyv-program. Nekem volt szerencsém tartóstankönyv-kutatásban közreműködni három évvel ezelőtt. Ott az derült ki, hogy azért néhány kiadó nagyon kiválóan meggazdagodott azon, hogy ugyanazokat a könyveit, amelyek puha fedelűek voltak, ellátta kemény kötéssel, és a tartóstankönyv-program keretében - mert az iskoláknak a tankönyvi támogatás 25 százalékát ezekre kellett fordítania, ezeknek a beszállására - nagyon szépen meggazdagodtak. És tartok tőle, ha bejön, amiről már lehet hallani, hogy kapcsos könyvek lesznek - csak még a pedagógusok nem tudják, mert ha meg fogják tudni, akkor fejreállnak. Tartok tőle, hogy ettől azért megint néhány kiadó nem fejre fog állni, hanem szépen kihasználja... (*Liskó Ilona: Hanem talpra. - Derültség.*), hanem talpra adott esetben.

Azt gondolom tehát, természetesen a kiadók érdekeit is nézni kell, mert tankönyvhiányt tényleg nem akarunk, de egyelőre inkább nagy-nagy bőség van. A minisztériumnak meg el kellene döntenie, hogy melyiket preferálja a két dolog közül, mert azt gondolom, egyszerre a kettőt nem fogja tudni, vagy hát elég nevetséges lesz, és kioltja egyik a másikat.

Több soron megtárgyaltuk mi a tankönyvbizottságban ezt az anyagot, és sok dolog ennek megfelelően rendeződött is. Új elemek is megjelentek megint ebben a variációban, amivel mi nem nagyon találkoztunk. Nekem ezt kicsit még emészteni kell, hogy erről véleményt tudjak nyilvánítani. De az előző napirendhez kapcsolódva felteszem azt a kérdést, amiben elég egyöntetűen foglaltunk állást a Tankönyv és Taneszköz Bizottságban, hogy lehetőleg egyforma formanyomtatványok jelenjenek meg a szakképzési és a közismereti könyvek különböző tankönyvjegyzékre kerülése, egyebek tárgyában. Arról volt szó, hogy valahogy mesterségesen szét van szakadva ez a rendszer, ezt itt is lépten-nyomon, minden dokumentumban tetten lehet érn.

Kicsit jelentéktelennek tűnő dolog, de azt gondolom, hogy a Tankönyv és Taneszköz Bizottság önbecsülésének a kérdése, amit szintén felvetettünk már az előző tárgyalásnál, hogy minden létező intézmény, szervezet és bizottság szerepel ebben az új rendeletben, csak és kizárólag az OKNT Tankönyv és Taneszköz Bizottsága nem, akik pedig, azt gondolom, igen komoly munkát és nagyon gyakori munkát végzünk ebben a dologban. Szeretném kezdeményezni, hogy az OKNT támogassa azt a javaslatunkat, hogy ahol az OKNT jelenik meg megnevesítve, ott legyen egy kis passzus arról, hogy ezeket a jogosítványait az OKNT a Tankönyv és Taneszköz Bizottságon keresztül gyakorolja. Kértük már, többször kértük, azért hozom most itt újra elő ezt a problémát. Ugyanis a szakmunkásképzés könyvei is a megfelelő

tankönyvbizottság neve alatt jelennek meg, tehát ne mint négerk dolgozzunk ebben a bizottságban.

Egyelőre ennyi.

ELNÖK: Köszönöm szépen. További hozzászólások? (*Koller Mariann: Szabad nekünk is esetleg?*) Mariann, ha rövidek lesztek, akkor megadom a lehetőséget, azonban két-három dologra szeretnék én is reflektálni, utána átadom a szót a vendégeknek, ha tényleg úgy gondolják, hogy fontos mondanivalójuk van, csak nagyon kevés az időnk.

Én azt látom, hogy a bevélelvizsgálatra végtelenül nagy szükség lenne. Meg kellene gondolni azt, hogy lehetőség lenne-e a tankönyvekhez eleve mellékelni olyan kérdőíveket, amelyek ezt a dolgot elősegítenék. Persze valaki, aki tankönyvkutatással foglalkozik, okos ember, ebben a dologban képes lenne aztán később összegezni ezeket az adatokat. Szerintem ez szolgálná a kiadók céljait is, és szolgálná a tankönyvügyet úgy en bloc.

A bírálati szempontsor kapcsán azt szeretném mondani, hogy jó lenne, ha az OM tényleg figyelembe venné a bizottságunk által beterjesztett szempontsört. Lehet, hogy nem ez minden idők legjobb szempontsora, de azért lehetséges, hogy lehet belőle kellőképpen meríteni.

A szakképzési és az alacsony példányszámú tankönyvekkel kapcsolatosan annyit szeretnék mondani, azt feketén-fehéren látjuk, hogy ilyen gondok elsősorban a szakképzésben vannak, és persze a gyógypedagógiai és mindazokon a területeken, amelyeket János említett, hogy az alacsony példányszámú tankönyveket nem gazdaságos kiadni, nem üzlet kiadni. Tehát ebben a dologban valamifajta olyan OM-támogatásra is szükség lehet esetleg, hogy ezeknek a tankönyveknek az ára ne sűrölje a csillagos eget.

Az utolsó pont, amihez hozzá szeretnék szólni, a tartós tankönyv kérdése. Ezt a gyakorlat szempontjából szeretném megközelíteni, mert hát mellékállásban iskolában dolgozom, és nem hiszem, hogy ez a tartóstankönyv-program továbbvihető lenne. Vannak bizonyos olyan tankönyvek, inkább segédkönyvek, amelyek nagyon jól szolgálják ezt a célt, hogy könyvtárakból kölcsönözhetőek ki; ezek elsősorban atlaszok és olyan dolgok, amelyek kézzől kézre járhatnak és több éven keresztül használatosak. Úgy gondolom, különösen látva a 11-es rendelet módosítását, egypár szó már esett róla; Irén már szólt arról, hogy olyan súlykorlátozást muszáj már bevezetni lassan, mint az utakon, mert a gyerekek egyszerűen nem bírják már cipelni ezeket a könyveket. Tudomásul kell venni azt, hogy ezek a tankönyvek valójában egy-két évre szólnak, és ez a tartós tankönyv vastag borítóval a pedagógiai gyakorlatban sem vált be nagyon sokszor, ha például tanulás-módszertani segítséget akarunk nyújtani a gyerekeinknek. Ilyen majd lesz a NAT-ban is, hogy tanulásmódszertan, életpálya-építés. Azt gondolom, hogy például a tanulás egyik nagyon jó módja a tankönyvben való jegyzetelgetés, belefirkálás, kijelölés, színekjelölő használata, tehát millió olyan dolog, ami egyszerűen lehetetlenné teszi ezeknek a tankönyveknek a többszörös felhasználását. Azt gondolom, próbáljuk altatni ezt a programot, ha egy mód van rá, és ha az OKNT ezt tudja javasolni az OM számára, mert nem hiszem, hogy ez egy bevált kísérlet. Megpróbáltuk, nem sikerült, földeljük el, kész. Ne cipeljük ezt életünk végéig, mert hátha hosszú életűek leszünk - nem kellene vele foglalkozni.

Ennyit hozzászólásként, és most átadom a szót a meghívottaknak, de tényleg nagyon rövid időre. Koller Mariann!

KOLLER MARIANN: Nem szeretnék részletekbe menni, nekünk tudniillik alapvető koncepcionális problémáink vannak a tankönyvrendelettel kapcsolatban. Ebben az ügyben megkerestük Magyar Bálint miniszter urat is, és kaptunk is rá ígéretet, hogy abban egyezzünk meg először, és azután történik a tankönyvrendelet részletes kidolgozása. Ez gyakorlatilag nem történt meg.

Alapvető, koncepcionális problémánk az, amit kicsit talán érintett Trencsényi úr is, hogy van egy igen liberális tantervi rendszer, sok tanterv, ezen kívül mi nem is tantárgyakat képviselünk, és ehhez egy olyan típusú jóváhagyási rendszer kapcsolódik, amely szöges

ellentétben áll ezzel a hallatlanul nagy tantervi szabadsággal. Én azt mondom, tankönyvrendeletre feltétlenül szükség van, hiszen az nemcsak kizárólag kiadókra vonatkozik, hanem az oktatásirányításra, az iskolákra és a vállalkozásra, tehát mind a három területre vonatkozik.

Hogy tankönyvjóváahagyás legyen-e egyáltalán, mert nem minden európai országban van ilyen, az egy kérdés. De az, hogy ilyen típusú, ami ennyire ellentétes a tantervi liberalizmussal, szerintem semmiképpen nem helyes. El kell végre dönteni azt, hogy a tankönyvek területén egy folyamatos centralizálás felé megyünk megint, vagy pedig egy decentralizálás mellett törünk pálcát. Akkor viszont, ha ezt végiggondoljuk gazdasági szempontból, akkor el kell dönteni, hogy hatósági árat akarunk vagy szabadpiacos árat akarunk, vagy egyszerűen egy ilyen erős beavatkozást.

Bár az árak tulajdonképpen másodlagosak - igaz, a kiadók számára rendkívül jelentősek -, sokkal inkább lényeges ez a része, a tantervnek való megfeleltetés, és az ezzel kapcsolatos, szemléletbeli változás.

A kiadó tulajdonképpen fizet, de nem igazán érdeke, hogy a tankönyvjegyzékre felkerüljön. Hiszen anélkül, hogy fönt lenne a jegyzéken, a könyvet választani lehet. Elvileg, ha ő ad magára, és azt a pénzt, amit befizet, lektorálásra, vagy különböző reklám- és marketing tevékenységre fordítja, akkor is eléri azt, hogy az iskolák megismerjék, megvegyék.

Nyilvánvalóan mi sem kaptuk meg - mindig megkapjuk valahonnan, de nem hivatalosan -, de amit Karlovitz úr javasolt, hogy a három oldal közül a vállalkozói oldal véleményét újból tárgyaljuk, beszéljük meg, mert koncepcionális bajaink vannak. Nem is mondom tovább semmit, mert a részleteken lehet vitatkozni - vannak jó és kevésbé jó részletek -, de magának az egésznek a szemléletét kellene megbeszélni. Köszönöm.

ELNÖK: Ez nekem OKNT-végszónak is nagyon szimpatikusnak tűnik - és természetesen mindjárt átadom válaszára a szót az OM képviselőinek -, hogyha ebben az irányban tudnánk a rendeletet csiszolni, és további egyeztetési lehetőségek állnak rendelkezésre, azt gondolom, kielégíthetőek lennének az OKNT által támasztott igények is, és azt hiszem, a vállalkozók is kellő lehetőséget kapnának az érdekeik érvényesítésére. Természetesen az OM is tudná képviselni az ágazati felelősségét - ezt utoljára mondtam, bár előre kellett volna tennem.

Átadom a szót.

FRISS PÉTER: Alkalmazkodom az időhöz. Köszönöm szépen az észrevételeket, javaslatokat. Jeleztem a bevezetőben is, hogy itt egy egyeztetési folyamatnak egy állomásán vagyunk, tehát még korántsem zárult le. Ezek formális és informális módon egyaránt zajlanak. A gondolkodásnak ilyen a természete, hogy nemcsak a hivatalos papírok alapján indulnak el a gondolatok. Természetesen ezek segítenek.

Mivel itt egy egyeztetési folyamat van, van egy időbeli elcsúszás is adott esetben. Valóban ez még egy tízegynéhány nappal ezelőtti változat: azóta többek között a TTB kritériumjavaslatait is befogadtuk, csak ebben nem tudnak megjelenni, mert akkor meg az időbeni kiküldés feltételének nem tudunk eleget tenni. Tehát azon javaslatok közül igyekszünk minél többet átvenni.

Ugyancsak azt a javaslatot, hogy egységes legyen a formanyomtatvány. Dolgoznak már az egységesítésen, de ezt még nem tudtuk produkálni, mert az informatikusok még nem tudták ezt a - bizonyára nagyon nehéz - feladatot megoldani.

Hasonlókat tudnék mondani más elemeknél is.

Szeretném jelezni, az sem véletlen, hogy a tartós tankönyv fogalma kikerült a törvényből, amiről itt beszéltünk. Ugyan a tradíciók nyomán még tovább él, és biztos, hogy egy-két évig tart még, de jogi értelemben az első lépések - éppen a viták meg a vélemények hatására - ebben is megtörténtek.

Ugyancsak köszönöm azokat a fogalmi pontosításokat, amiket Trencsényi úr is jelzett. A sok technikai részlet miatt néha elsikkadnak a lehet, ennél sokkal lényegesebb szóhasználati

kérdések, amelyek majd csak - „csak”! - egy tankönyv megítélése során játszanak szerepet.

Rögtön szeretnék kitérni arra, amit Koller Mariann a végén jelzett. Azért én szeretném emlékeztetni, hogy a kerettanterveknek is van akkreditációs folyamata, az oktatási programcsomagoknak is lesz egy minősítési eleme, a tanártovábbképzésnek is. És hogyha igaz az a tétel, hogy a tankönyv egy olyan eszköz, amely különösen hat az iskolai gyakorlatra, akkor azt gondolom, az a minősítési kritériumrendszer, aminek önként alávetetheti magát ki-ki, aki úgy gondolja, számára igenis jelent egyfajta megméretést, és nyilván piaci előnyöket is. Nem hiszem, hogy ezt a minősítési rendszert ki kellene iktatni.

Ez ma egy hatósági eljárás, amely hatósági eljárásnak körülbelül ötven százalékát fizetik a hatósági eljárás megindítói - ahogy a jogászok szokták mondani -, a másik, körülbelül ötven százalékát költségvetésből fedezzük. Nem csupán olyan költségek vannak, amelyek egy az egyben láthatók.

Ezek tényleg koncepcionális kérdések, de talán a továbbgondoláshoz érdemes ilyeneket is felvetni.

Ugyancsak szeretnék emlékeztetni arra, hogy maga a tankönyvpiaci törvény ad lehetőséget például a szakképzésért felelős minisztereknek, hogy pályázati úton, kimondottan a kis példányszámú tankönyvek írását és gyártását megtámogassa - mint ahogy az oktatási miniszter elsősorban a gyógypedagógiai, illetve a nemzetiségi tankönyveknél ezt tette és teszi nyilván a jövőben is. Ilyen eljárásokra tehát lehetőség van - és nyilván szükség is. Azt gondolom, hogy ha a tankönyvhiány kis példányszámú tankönyveknél lép fel, az nem a tankönyvpiac zavaráról szól, ha nagy példányszámú tankönyvek esetében történne - amire én sok jelzést nem látok az évről évre növekvő kínálat mellett -, akkor, persze, lehet, hogy másfajta beavatkozásra lenne szükség. Olyan rémekről szerintem nem kell megijednünk, amelyek virtuálisan léteznek.

A tankönyvkutatásokkal kapcsolatban csak az utolsó: nagyon jó lenne, hogyha akár a most meghirdetésre kerülő - a héten vagy a jövő hét elején kikerülő - MTA-OM közös pályázatban lennének ilyen vállalkozók, jelentkezők, mert ez vállalkozás, jelentkezés kérdése is, hogy mit lehet megtámogatni. Most fejeződött be egyébként egy tankönyvkutatás, amelyről azt reméljük, hogy egy metodikai megújulás lehetőségét is adja majd a tankönyvkutatásoknak. Ma kaptam meg a kutatási anyagot, tehát nem ismerem, de az egyik célja ez volt, hogy egy objektívebb mérési eszköz is rendelkezésre álljon majd a tankönyvek megítéléséhez - a külföldi példák hazai adaptációja nyomán -, és azokat a javaslatokat is nagyon vonzóknak találom, amelyeket Vágó Irén más kutatásokhoz kapcsolódóan fölvetett. Ezeket is szeretném hasznosítani a további munkálatok során, és a további egyeztetésekben, amit harmadszor is visszatérően szeretnék hangsúlyozni, hogy az egyeztetések nem lezárultak, hanem folyamatosan folynak, alakulnak. A célunk, hogy egy használható, jó tankönyvrendelet legyen, amelyben biztos lesznek kompromisszumos elemek is. A kompromisszumnak meg az a természete, hogy nem feltétlenül elégíti ki a kompromisszumot kötő valamennyi felet, legfeljebb ideiglenesen.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Zárszó után?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Csak kérdés.

ELNÖK: Zárszó után egy kérdés.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Holnap lesz a Tanosz közgyűlése. Tekinthejtük-e úgy a kezünkben lévő anyagot, hogy az már tárgyalható általunk - ott rengeteg mondanivalónk lesz, a vezetőséggel már megbeszéltük -, vagy pedig még jön egy újabb anyag, amit majd tekintsünk tárgyalási anyagnak?

FRISS PÉTER: Ez egy munkaanyag, tárgyalásképes. Legalábbis itt sem hangzott el,

hogy tárgyalásra alkalmatlan anyag lenne. Én azt gondolom, ez egy tárgyalható anyag, azzal - és ezt fontosnak tartom -, hogy ez egy változó, alakuló anyag. Nem arról van tehát szó, hogy ez minden szavában és elemében változatlan: van néhány koncepcionális kérdés, amelyben úgy gondolom, új vitákat lehet nyitni, de az a gyanúm, hogy ezekben a kérdésekben nem feltétlenül lesznek új álláspontok.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor lezárható azzal... Dehogyan zárható le! Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Csak egy mondat, hogy miben teszi érdekeltté a kiadókat, miben nem. Egy aspektusra szeretném felhívni a figyelmet: a legolcsóbb az, hogyha változatlanul meghosszabbítják a könyvet. Aki a tankönyvbizottságban ül, tudja, hogy itt évtizedes könyvekről van szó. Közben egy egészen más szemléletű NAT van, egészen más szemléletű kerettantervek vannak, remélhetőleg helyi tantervek is. Amekkora a tantervi liberalizmus, ez a könyvekben egyáltalán nem tükröződik. Azt gondolom, ki kellene találni, hogy érdekeltté váljanak képességfejlesztő jellegű tankönyvek készítésében a kiadók, és ne abban legyenek érdekeltek, hogy ugyanazt ugyanúgy adják be.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Zárjuk le a vitát azzal, hogy én azért a tankönyves szakma védelmében azt szeretném mondani, hogy ne kérjünk számon olyan dolgot a tankönyveken, ami még nincs az oktatásban. Ne feledjük el, hogy az új szemléletű NAT 2004. szeptember 1-jétől indul az első osztályban. Én nagyon csodálkoznék, ha ilyen szemléletű tankönyvek tömegével lennének már a felsőbb osztályokban. Azt gondolom, ez a tankönyvi szemlélet valószínűleg át fogja hatni a magyar közoktatást, ahogyan a NAT szépen lépdel előre. Azzal viszont teljesen egyetértek, hogy ezt kell preferálni a következőkben.

Tőlünk itt most az előterjesztő nem vár mást, gondolom, mint azt, hogy vitára alkalmasnak találva ezt az előterjesztést, kérni a felelősöket arra, hogy vonják be a szakmát a további egyeztetésekbe, és ebben az OKNT részéről természetesen az albizottságunk a legkompetensebb.

Köszönöm szépen. Parancsolj!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Szerintem Karlovitz János egyoldalásáról is kellene valamit mondani, hogy azt elfogadjuk, iránynak tekintjük-e, vagy pedig csak köszönjük szépen, ez egy kommentár, amit elteszünk.

ELNÖK: Nem hallottam ezzel ellentéteset, a hozzászólók körülbelül erről szóltak többé-kevésbé. Úgy gondolom, ez így van, de ha nem, akkor tessenek szólni, ha ez nem elfogadható az OKNT részéről, mert a közleményben ennek valamifajta kivonatát szeretném majd megjelentetni. Van-e tehát ellenvélemény ezzel az anyaggal kapcsolatban, amit talán sikerült itt kutyafuttában elolvasni? Parancsolj!

FRISS PÉTER: Én természetesen az OKNT álláspontjával kapcsolatban ellenvéleményt nem fogalmazhatok meg, de egy halvány jelzést azért szeretnék tenni. Picit olyan ez a szöveg, mintha a tankönyves oldal érdekképviselőjeként fogalmazódna meg. Itt szülői, civil, egyéb szakmai szervezetek legalább annyira érdekeltek tankönyvügyekben, nem mint gyártók, hanem mint felhasználók, és a velük való egyeztetésre nemigen... *(Közbeszólások: Ez nem az!)*

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ez nem az, ez János egyéni javaslata.

FRISS PÉTER: Javaslát az OKNT állásfoglalására - erre kérdezett Báthory tanár úr, és én ezzel kapcsolatban voltam bátor...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ez a Tankönyv és Taneszköz Bizottság hivatalos

álláspontja, amelyet Szabados Lajostól kaptunk.

FRISS PÉTER: Azt tudom, de ha jól értettem, akkor erre vonatkozott Báthory úr kérdése.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Ez Karlovitz János írói munkásságának része, nem?

FRISS PÉTER: Én ehhez szoltam, nem a TTB véleményéhez.

ELNÖK: Jött egy anyag, nem tudom, azt megkapta-e mindenki, ez a TTB anyaga - ez tehát megvan mindenkinél. Parancsolj!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Azt hiszem, akadémikus a kérdés. Elég annyit mondanunk, hogy most kezdődik a szakmai vita a szakmai testületek bevonásával, és ez megnyugtató dolog. Úgyhogy köszönöm az észrevételt, de nem ragaszkodom ehhez a szöveghez.

ELNÖK: Ebből a TTB-anyagból fogok én áttemelni a közleménybe. Ami lényeges, azt azért szeretném elmondani, hogy nem kezdődik a vita, hanem folytatódik, hiszen már elindult, régóta megy.

Azt pedig mindig elég nehéz az anyagokon számon kérni, hogy a saját szavaid benne vannak-e - nem mindig vannak benne természetesen.

Akkor ez így lezárható? (*Nincs ellenvetés.*) Köszönöm szépen.

Tisztelt Tanács! A 3. napirendi pontunk az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. OM-rendelet módosítása. Az előterjesztő, előadó Friss Péter fősztályvezető úr.

FRISS PÉTER: Tisztelt OKNT! Közvetlenül az OKNT-ülés előtt kaptunk egy jogos szemrehányást, hogy magát a rendeletet nem adtuk ki, csak ma. Ez az a fél oldal, hiszen a rendelet szövege nem más, mint hogy kiadja a mellékleteket. Ez tehát tulajdonképpen egy olyan rendelet, amelynek a mellékleteiben van a lényeg, de azért elnézést kérek, hogy maga a rendelet szövege nem jutott el.

A hangzatos cím ellenére itt tulajdonképpen - és ezt a legelején muszáj leszögezmem, nehogy félreértés legyen - nincs szó a részletes vizsgakövetelmények bármilyen megváltoztatásáról. Ami tehát 2005-2006-ra a gyerekek számára, a felkészítő tanárok számára lényeges része, ha úgy tetszik - ezt kicsit illetlenül mondtam, majd kijavítom magam -, tehát ami a vizsgakövetelmények tényleges tartalmát illeti, ott nincs változás. A változások a 100/97-es, az érettségi vizsgaszabályzatról szóló rendelet kiadását követően kell megtörténnének. Javítások, pontosítások, egyértelmű fogalomhasználat, mert ez ma sajnos egyes vizsgaleírásoknál más és más volt. Mi a vizsgarész, mi a vizsgaforma; a vizsga dokumentumainak elnevezésében lévő zavar, hogy egyik helyen feladatsornak, másik helyen vizsgadolgozatnak, harmadik helyen másképp hívták, ezeket kell egységesítenünk. Javítási útmutató, értékelési útmutató; tehát fogalmak egységesítése, amelyek a vizsga szervezése szempontjából lényegesek és a vizsga dokumentálása szempontjából, hogy amikor beadja, átadja, megtámadja, javítani kell, akkor tudjuk, hogy miről van szó.

Lényeges, hogy idegen nyelveknél a középszinten nem öt vizsgarészről beszélünk, mint korábban, hanem egységesen írásbeli és szóbeli vizsgarész van az érettségiben. Az idegen nyelveknél is egységesen használjuk az írásbeli vizsgarészt, amelynek különféle elemei vannak, illetve a szóbeli vizsgarészt, amelynek szintén különféle elemei vannak. Itt is lényeges, hogy a két vizsgarészből külön-külön kell elérni azt a bizonyos 10 százalékot, amely annak a feltétele, hogy valaki sikeres érettségi vizsgát tegyen. Ezért is volt fontos, hogy egységes terminológiát alkalmazzunk.

Továbbá a rendeletmódosításnál a vizsgaleírásokban a szerkezetnél további egységesítésekre került sor. A nem egyértelműen szabályozott eljárások esetén, például a

használható segédeszközök kérdésében a szakmai javaslatok alapján pontosítani kívánunk, hogy ne legyen abból vita, mit vihet be, mit nem vihet be. Volt olyan vizsgaleírás, ahol mindent felsoroltak, ami elméletileg elképzelhető, a tolltól a számítógépig, az egyik nemzetiségi nyelvnél. Ezeket rendbe kellett tenni, hogy mi az, ami még használható, és mi az, ami adott esetben nem, mert akkor nagyon az adott vizsgabizottság döntésétől függenének dolgok. Egyes esetekben pedig, nem utolsósorban az eddigi próbaérettségik tapasztalata alapján, a vizsgarészek belső arányainak, időarányainak változtatására is sor került az egyes feladattípusok között.

Tehát a vizsgaleírások, nem a vizsgatartalmak változásáról van szó a rendelettervezetben, a vizsga jobb és egységesebb lebonyolíthatósága érdekében.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Próbáljuk most először valóban a kérdéseket megfogalmazni, ha vannak. *(Nincs ilyen jelzés.)* Nekem kettő van közben.

Az egyik az, hogy mi lesz a sorsa a 100-as rendeletnek, a 100/97-es módosításának, amiről itt szó esett. Mert ez azonban tényleg élesben 2005-ben már kellene, régóta kellett volna. Mikor lesz, mikor jelenik meg?

A másik pedig - lehet, hogy jól értettem, de az is lehet, hogy rosszul -, hogy az idegen nyelvnél az eddigi ismereteim szerint ez az öt komponens öt vizsgarész volt, és úgy emlékszem, egyértelműen az volt az álláspont, hogy mind az ötből a 10-10 százalékot el kell érni. Akkor most ez megváltozott? *(Friss Péter bólogat.)* Akkor ezek szerint idegen nyelvnél is most már csak két vizsgarész van, és abból kell a 10-10 százalékot elérni? És ha ez tényleg így van, akkor ezt tudják azok a kedves felkészítő tanárok, akik ebben a jövő évben vizsgáztatnak? És tudják azok az aranyos kis gyerekek, akik hasonlóképpen ebből fognak vizsgázni? Mert nem erről volt szó, egyáltalán nem erről volt szó. Az idegen nyelvet mindig egy teljesen különleges valamiként kezeltük.

Ez a két kérdésem van, köszönöm szépen.

További kérdés van-e? *(Nincs jelzés.)* Nincs.

FRISS PÉTER: Az első kérdésben -mivel nekem múlt heti információm van -, kérem, hogy a tanügy-igazgatási főosztály jelen lévő képviselői segítsenek ki. Egy hét nagy idő egy ilyen ügyben.

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: Tudomásunk szerint a százas a következő közigazgatási államtitkári értekezletre fog bekerülni.

ELNÖK: Hogy hová kerül... De mikor látják az érdekeltek?

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: Gyakorlatilag utána.

FRISS PÉTER: A következő kormányülésre bekerül.

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: És utána megjelenhet, amikor a kormány jóváhagyta.

ELNÖK: Vagyis szeptemberben?

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: Nem, a kormány dolgozik.

FRISS PÉTER: Az idegen nyelvek esetében az érettségi vizsgaszabályzat egységesen kezeli a szóbeli és írásbeli vizsgarész fogalmát. Ebbe az egységes rendszerbe illeszkedik be az idegen nyelv is. Egyébként azt gondolom, hogy ez a tanulók számára kimondottan előnyös változás, hiszen jóval könnyebb ebben az esetben ezt az eredményt elérni. Ez kimondottan a

tanulók előnyére változik ezzel a megoldással. Egyébként a komponensek nem változnak, tehát a felkészítés szempontjából, hogy hallás, szövegértés stb., ezeket úgyis meg kell tenni, hiszen ennek a szakmának, ennek a vizsgaleírásnak ezek a mérési tereim. Ez nem okoz gondot szerintem.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nagyon megnyugodtam.
További kérdések nincsenek, hozzászólások következnek.

MAKKAI LÁSZLÓ: Kedves Kollégák! Nagyon örülök, hogy Vekerdy Tamás visszajött. Egy nagyon rövid adalékot hadd mondjak!

2004-ben egy budapesti kéttannyelvű gimnáziumban szóbeli érettségi vizsga zajlott, tizenkét fős gyerekanyagon - Jakab János után szabadon fogalmazva -, reggel nyolctól este hat óráig. Volt olyan gyerek, aki reggel nyolckor húzta az első tételt, és negyed hatkor a harmadikat. Ráadásul itt két nyelven kellett vizsgázni: az egyikből magyarul, a másik kettőből idegen nyelven. Megkérdezném Vekerdy Tamást, hogy tud egy gyerek figyelni egész nap úgy, hogy három tárgyból vizsgázik, bemegy reggel nyolckor, és hat óráig jön ki.

Azért teszem fel még ezt a kérdést, mert most még ugyan, ha esetleg nem tudott figyelni már fél hatkor, és rosszabbul sikerült a vizsgája, mert esetleg ez kicsit elfáradt, a felvételin javíthat. De jövőre már nem fog tudni javítani a felvételin, hanem ezt a rendszert fogja magával hurcolni, hogy este még vizsgáztatnak. A munkaidő nyolc óra, úgy tudom, és eléggé el szoktunk fáradni már fél ötre is. Hát kérem akkor, hogy a gyerek nem fárad el? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mert nagyon öreg vagy. A gyerekek tizennyolc évesek, ők nem fáradnak el ilyen hamar. Ez egy kicsit fals dolog, bocsánatot kérek. Persze, reggel nyolcra bemennek, de nem úgy van, hogy a gyerek reggeltől vizsgázik este hat óráig, egyszerre tizenkettő nem ül be, csak öten-hatan ülnek be. Ennek ellenére teljesen igazad van abban, hogy ezek a vizsgák, minden vizsga - onnan jöttem most el, a gyerekek még vizsgáznak - reggel nyolckor kezdődik, és este hat óra előtt valamivel be szokott fejeződni. Hat óráig muszáj lehúzni a rolót, mert tovább nem lehet vizsgáztatni - a törvény így szól: nyolc előtt nem lehet, hat után nem lehet.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Voltak 2004-ben este kilenckor érettségi vizsgák.

ELNÖK: Meg kell támadni! Vekerdy Tamás?

DR. VEKERDY TAMÁS: A kérdés költői volt, és mindannyian tudjuk a választ: ez tényleg embertelen. Elnök urat csak annyiban korrigálnám, attól, hogy a gyerek csak várakozik, még sokkal rosszabb állapotba kerül, mintha az egész idő alatt vizsgázna.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Növelni kell a vizsgaidőt.

MAKKAI LÁSZLÓ: Meg a követelményt.

ELNÖK: Akkor próbáljunk a témához visszatérni, a rendelethez. Van-e hozzászólás? *(Nincs jelzés.)* Ha most nincs, én nagyon gyorsan és nagyon szívesen lezárom azzal, hogy az Országos Köznevelési Tanács tudomásul vette a rendelet módosítását, köszönettel vettük, és jegyzőkönyvön kívül szeretném mondani, hogyha máskor nem az utolsó napon kaphatnánk meg ezeket, olyan boldogok tudnánk lenni.

LISKÓ ILONA: Különösen CD-n.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Nem kellene visszatérni erre?

ELNÖK: Állandóan vissza kellene térni rá, folyamatosan vissza kellene térni, hogy nem kapjuk meg az anyagokat úgy, ahogy kellene. Én az OKNT alapító tagjaként - azt hiszem 1993-ban alakult az első hivatalos - a kezdetektől itt ülök, és egyetlen olyan időszak sem volt, amikor ezt a mi szmsz-ünkben aláírt, az aktuális miniszter által is ellenjegyzettnek megfelelően, tíz nappal előbb megkapnánk. Egy héttel előtte se kapjuk meg.

FRISS PÉTER: És még azt mondják, hogy a minisztériumban nincs folyamatosság!
(*Derültség.*)

ELNÖK: Ebben teljesen konzekvens minden minisztérium.

LISKÓ ILONA: Miután kollektíven bevallottuk, hogy nem volt időnk ezt a CD-t áttanulmányozni, javasolnám, hogyha már itt van Zsuzsa - aki viszont mindent tud arról, mi van ezen a CD-n... (*Dr. Báthory Zoltán. Mesélje el! - Közbeszólások, derültség.*) Esetleg hallgassuk meg őt, aki tudja, milyen változások vannak.

ELNÖK: Én elhiszem az előterjesztőnek, hogy ebben érdemi változások nincsenek. Ha érdemi változások lettek volna a részletes követelményekben, akkor itt ülnénk holnap reggelig, mert akkor az Országos Köznevelési Tanács érettségi vizsgabizottságának kellett volna ezt az egészet tokkal-vonóval tárgyalni. Ha elkezdünk ebbe az irányba menni, nem hogy fél háromra nem végzünk, hanem még éjjel fél háromra se. Azt gondolom, ebbe az irányba ne induljunk el. Én, hívő emberként, az előterjesztőnek elhiszem, hogy ebben olyan érdemi változás nincs, tartalmi változás nincs.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Akkor minek jött elének?

NAGY JÓZSEF: Mert rendeletmódosítás van!

AMBRUS ISTVÁN: Mert benne van a törvényben, hogy kell.

NAGY JÓZSEF: Zárjuk le!

ELNÖK: Én azt szeretném, hogy ezt zárjuk le. Én imádom Horváth Zsuzsát (*Derültség.*), de ne hozzuk se magunkat, se Zsuzsát abba a helyzetbe, hogy erről vitát nyitunk. Azt hiszem, ennek tényleg nem lenne vége. Elnézést kérek!

DR. VÁGÓ IRÉN: Csak őt is várankoztattuk itt reggel óta...

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Legalább hadd mondja...

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm, ha hozzájárultok, hogy ezt a vitát lezárhatjuk ezzel. Köszönöm szépen az előterjesztőnek.

A következő napirendi pontunk...(*Közbeszólások, megjegyzések, amelyeket a jegyzőkönyv - a hozzászólók kérésére - nem rögzít.*)

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: De jegyzőkönyvbe, hogy a pedagógusképzés lett volna a júniusi ülés témája. Ezt vegyük bele.

ELNÖK: Vágó Irénnek még megadom a szót, utána folytatjuk a 4. napirendi ponttal.

DR. VÁGÓ IRÉN: Elnök Úr, Főosztályvezető Úr! Az oktatási egyenlőtlenségek mérséklésének stratégiája milyen ok miatt kerül most sürgősséggel ide? Ica elmegy öt perc múlva, nekem el kell mennem fél 2-kor, de mindenki másnak is. Ez nagyon fontos téma, összerakott anyag, szeretnék részt venni benne, megérdemelnék az előadók is, hogy érdemben tudjuk tárgyalni. Egy korábbi meghívó szerint 2-kor ért volna véget az ülés, a mai papíron már az szerepel, hogy fél 2-kor kezdi ezt Radó úr. Nem tudja fél 2-kor kezdeni, mert akkora csúszásban vagyunk. Nem lenne-e tisztességesebb, ha máskorra halasztanánk, ha ennek nincs különösebb akadálya? Mert formálisan meg lehet három emberrel is beszélni, csak hát...

ELNÖK: Értem, és azt gondolom, hogy ezt levesszük a napirendről. Annyira tiszteletlenség lenne az anyag készítőivel szemben erről az anyagról öt perc alatt tárgyalni, úgyhogy még egyszer megkérem Zsuzsát, próbálja meg elérni Radó Pétert. Ezt tényleg lehetetlen megcsinálni és tiszteletlenség is. Próbáljuk meg még egyszer Radó urat elérni, hogy ha nem elengedhetetlenül szükséges, akkor vegyük ezt le a napirendről, és szeptemberben tárgyaljuk.

Ica?

LISKÓ ILONA: Ehhez lenne még egy kiegészítő javaslatom. Ezzel teljesen egyetértek, esetleg tegyük hozzá a javaslatunkhoz, hogy ezt az időt a két csoport, a két programkészítő csoport, vagyis a Radó-csoport meg a Jakab-csoport - mert itt tulajdonképpen ugyanarról a hátrányos helyzetű problémáról kellene gondolkozzon - használja fel a koncepciók egyeztetésére. *(Nagy József: Mutatkozzanak be egymásnak! - Derültség.)* Mert ahogy én elolvastam ezt a kettőt, jelenleg nincsenek köszönő viszonyban egymással. Tehát mire legközelebb ide kerül ez a két anyag, akkor esetleg föl lehessen fedezni benne, hogy az esélyegyenlőtlenségek leküzdése és a szakképzés valahogy összhangba került egymással.

ELNÖK: Van-e ezzel kapcsolatosan további észrevétel? *(Nincs.)* Jó, akkor megpróbáljuk elérni Radó Pétert, ha lehet, akkor levesszük a napirendről.

FRISS PÉTER: Bocsánat, ahhoz, hogy levegyük, nem kell utolérni Radó Pétert. Ahhoz persze, hogy idejőjön vagy ne, emberi okokból érdemes.

Szerettük volna ezt a most már jó ideje elkészült stratégiát miniszteri értekezletre úgy vinni, hogy bírja az OKNT véleményét. Amennyiben erre nincs mód, nincs lehetőség, akkor ezt nyilván tudomásul veszem, azzal, hogy azt nagyon fontosnak tartanám, hogy tárgyalja meg az OKNT, hiszen a következő időszakra, és elsősorban a 2007-től kezdődő tervezési időszak előkészítése szempontjából ezek a stratégiák részstratégiák, amelyek egyszer talán össze is hangolódnak. Nagyon fontos lenne, hogy ezekről tudásunk, döntéseink legyenek.

Tehát az elhalasztásnak, illetve a napirendről levételnek nem látom akadályát. Ez volt a háttere, amiért ma ide bekerült.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Trencsényi László, utána Vekerdy Tamás.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Csak annyit mondanék, egyetértve az ügyrendi problémával, amit Irén mondott, de azért úgy örökítsük meg az elnapolást, hogy azt is méltánytalanak tartanánk, hogy erről a napirendről egyrészt Loránd Ferenc távollétében, másrészt Dobos Krisztina és Hoffmann Rózsa távollétében tárgyaljunk. A többi hiányzó kollégát is fontosnak tartom, de ez két vagy két és fél olyan markáns arcél *(Derültség.)*, akiknek a jelenléte tényleg más arányokat alakítana ki.

ELNÖK: Megkérem Trencsényi urat, árnyalja kicsit ezt a dolgot... *(Derültség.)* Vekerdy Tamás!

DR. VEKERDY TAMÁS: Én csak azt akartam még egyszer aláhúzni, hogy akkor ne azt mondjuk csak, hogy ezt most elhalasztottuk, elnapoltuk, hanem érdemi hozzászólásnak tekintjük azt, amit Ica mondott valamennyiünk nevében, mert igenis ezt a két fél stratégiát szerintünk - szerintem mindenképpen -, úgy, ahogy Ica mondta, egyeztetni kell.

ELNÖK: Parancsolj!

NAGY JÓZSEF: Igen jónak tartom az anyagot, nagyon sok hozzátennivalóm lenne, és örülnék, ha elmondhatnám. *(Radó Péter lép a terembe. - Derültség.)*

ELNÖK: Péter, rólad beszélünk. Körülbelül arról van szó, Péter - megpróbálom összefoglalni, miről volt szó. Tisztelettel köszöntöm Radó Pétert, az anyag előkészítőjét. Nem mintha te jönnél most napirendi pontként, előtted vannak még jó néhányan *(Derültség.)*, de úgy látszik, az OKNT tagjainak további foglalkozása érdemben majdnem lehetetlenné teszi az anyagod tárgyalását. Eddig mindenki nagyon pozitívan szólalt fel, de szeretné bővebben is kifejteni a véleményét, valamint az OKNT szükségesnek tartaná - és most arról beszélek, amiről eddig itt szó volt -, hogy a te anyagodat és a szakképzési távlati fejlesztési koncepciót, ahol a hátrányos helyzetű, leszakadó rétegek fejlesztéséről van szó, tehát szakiskolai programról, valamilyen módon össze lehetne simogatni. Úgyhogy ha nem lenne nagyon bántó számodra, akkor szeptemberre napolnánk ezt az érdemi tárgyalást az OKNT nem rendkívüli, hanem teljes ülésére, és így esetleg lehetőség lenne Jakab államtitkár úrral valamifajta egyeztetésre.

Körülbelül erről volt szó, ugye?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ha már lúd, legyen kövér, akkor ne csak Jakab államtitkárt rendeljük meg erre az ülésre, hanem van ez olyan súlyos, hogy Magyar Bálint miniszter urat is szeretnénk hallani.

ELNÖK: A miniszter urat majd meglátjuk, jó? *(Dr. Trencsényi László: De mondhatjuk!)* Természetesen, mindent mondhatunk.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Kezd nőni az étvágyunk. *(Derültség.)* Akkor már a közoktatási stratégiával is össze kellene simogatni.

LISKÓ ILONA: Helyes.

ELNÖK: Jó. Péter!

RADÓ PÉTER: Akkor csak egyetlen megjegyzés. Ezt tulajdonképpen már a közigazgatási államtitkári értekezlet bocsátotta a magas testület elé, tehát ez most már nem az én anyagom vagy az OPEK anyaga, hanem a minisztérium anyaga. Ilyen értelemben azt gondolom, hogy a minisztériumnak kell eldöntenie...

FRISS PÉTER: Én már nyilatkoztam, csak még nem voltál itt.

RADÓ PÉTER: Jó. Én pedig bármikor állok a tanács rendelkezésére. Végtelen megtiszteltetés lesz, ha még egyszer idejövök, mert sokszor szeretnék idejönni.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Azt gondolom, tényleg tiszteletlenség lenne, ha most még két-három tagnak tényleg el kell mennie, hogy ezt tárgyaljuk, mert akkor ezt tényleg nem tudjuk érdemben tárgyalni. Elnézést kérünk. Próbáltunk több menetben keresni - Zsuzsa most éppen téged keres -, sajnos sikertelenül. Úgyhogy akkor elnézést kérünk, és levesszük a napirendről. Köszönöm szépen. S akkor a szeptemberi első ülésünkre tennénk, amennyiben ez

lehetséges.

Köszönöm szépen.

Megkezdjük a 4. napirendi pontunk tárgyalását. Köszöntöm Szentirmai László főosztályvezető urat és Juhász József urat, akik a 11/94-es MKM-rendelet módosítását terjesztik elő.

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: Nagy tisztelettel köszöntöm a tanács jelen lévő tagjait. Csatlakozva Radó Péter úr megszólalásához, örömmel vagyok itt újra egy rendelettel, hiszen legutoljára, azt hiszem, a legutóbbi ülésen a szakértői rendelet volt a tanács előtt.

Hosszú és több ponton még ma sem teljesen lezárt szakmai vita eredménye, terméke ez a szakmai anyag, amely a 11-es rendelet módosítása kapcsán elkészült. Ez természetesen része a törvénymódosításokat követő rendeletmódosítási folyamatnak.

Ami rendkívül aktuálissá teszi, az egyrészt az, hogy ebben az évben december 31-éig a törvény szerint többek között például a házirendek felülvizsgálatára sort kell keríteni.

A házirendi szabályozásra vonatkozó részek aktualitása gyakorlatilag már szeptembertől közvetlenül is megjelenik tehát.

Másrészt a tanévet érintő változásokat is mindenféleképpen időben célszerű, a tanév kezdete előtt átvezetni, így a tanács ülést követően a szakmai viták lezárása zajlik majd, ezt követően, augusztusban tervezzük államtitkári, majd miniszteri értekezlet elé vinni, hogy a rendelet, a miniszteri rendelet lehetőleg a tanévkezdés tájékára meg tudjon jelenni.

A változásokról nagyon röviden szeretnék általánosságban néhány szót szólni.

Egyrészt szövegpontosítások zajlottak le. Többek között az 1. §-ból kikerült a szakmunkásképző iskola fogalma, vagy bekerült a 21-23. §-ba a szintvizsga fogalma - mármint a módosított rendelet 21-23. §-ába -, vagy például említhetném, hogy a 21. §-ban korábban a „nagykorú” fogalom szerepelt, most konkretizálódott az „esti, levelező és egyéb képzésben részt vevő” fogalomkörre. Voltak olyan hivatkozások is, vagy jelenleg még vannak az érvényes rendeletben, amelyek már hatályon kívül kerültek. Ilyenről szól például a 2. §, amelyik egy olyan bekezdésre hivatkozik - a KT 28. § (3) bekezdésére -, amelyet a 2003. évi törvénymódosításnál a hatályos törvény 90. §-a 2003. szeptember 1-jétől hatályon kívül helyezett.

Ezen kívül néhány új törvényi fogalom átvezetésére is sor került, így például több helyen megjelenik a „sajátos nevelési igényű” fogalom a testi, érzékszervi stb. fogyatékos megfogalmazás helyett. A 14. § például az iskola-előkészítő foglalkozás fogalmát törli, vagy a 18. §-ban a „kézségtárgy” fogalom helyett a testnevelés, művészetek, technika tantárgyak, egyéni és gyakorlati jellegű tantárgyak, foglalkozások pontosult.

Néhány tartalmi módosítás is van magában a rendeletben. Ezekről szeretnék nagyon röviden szólni. Ilyen tartalmi változást jelent például a 3. §, ahol a korábban a megemlékezésekről szólt a c) pontban - csak ebben a formában, hogy „megemlékezések” - a rendelet. Ez részletesen került megfogalmazásra, mert eddig a tanév rendjében volt részletesen szabályozva. Mivel ez egy generális szabályozás, és nem a mindenkor tanév rendjében van a helye e megemlékezések konkrét megfogalmazásának, ezért átemelődött a 11-es rendeletbe.

Szintén tartalmi változást jelent a 3. §-nál a 2. oldal tetején a b) pont, amely a közoktatási törvény módosítása miatt a 48. § (1) bekezdés b) pontjának módosítása miatt a gyermekek, tanulók fizikai állapotát felmérő, évi két alkalommal sorra kerülő vizsgálat időpontjának bekerülését tette szükségessé ebbe a rendeletbe is.

A rendeletmódosítás 4. §-a és az 5. §-ban a (4) bekezdés összefügg, mert a törvénymódosítás során is az volt a törekvés, hogy a házirend és a szervezeti és működési szabályzat váljon ketté egyértelműen és láthatóan. A szervezeti és működési szabályzat a munkavállalókra vonatkozó szabályokat tartalmazza, a házirendi szabályozás pedig a tanulóakra, gyermekekre vonatkozót. Ennek a pontosítása érdekében került be a 4. §-ba a kiegészítés, amely a rendelet korábbi 4/A §-át egészíti ki, illetve a szervezeti és működési szabályzatban lévő egyetértési jogokra vonatkoztatva, az 5. §-ban szereplő(4) bekezdés

módosítására. Ez azt jelenti, semmilyen egyetértési jog nem szűnt meg, mindössze a szervezeti és működési szabályzat hatásköréből a házirend hatáskörébe kerültek át ezek az egyetértési jogosítványok.

Szintén változást jelent az 5. §-ban az e) és a k) pont megfogalmazása. Az e) pontba többletként a diáksport-egyesület került be, a k) pont pedig teljesen új, a felsőoktatási intézménnyel kötött megállapodás alapján folyó hallgatói jogviszonyban történő szakképzés sajátos feladatai is bekerültek az iskolai és kollégiumi szervezeti és működési szabályzatok tartalmába.

A következő a (3) bekezdés, amely új bekezdésként fogalmazódik meg. Ez nem volt eddig szabályozva. A tanulók fizikai terhelésének a határát próbálta valamilyen formában körülírni. Ennek hivatkozási alapja az, hogy a 10. § (1) bekezdésében a törvényben egyértelműen megfogalmazódik a tanulók joga az egészséges környezethez, és a tapasztalatok szerint egy 30-35 kilós általános iskolás olykor 9-10-15 kilós táskát kénytelen cipelni. Ezért a naponta cipelni vagy táskában elhelyezni köteles mennyiségű és súlyú taneszközöket és tanfelszereléseket próbálja korlátozni.

A pontosításokon túl a közoktatási törvény 72. § (2) bekezdése miatt vált szükségessé a 8. §-t - ez a 4. oldalon van, fölül - kiegészíteni az ügyintézés szabályaira vonatkozóan, a „hagyományos, papír alapú, valamint elektronikus ügyintézés”-re.

A 9. § egyértelműen az intézményi minőségirányítási programnak a bekerülését tette szükségessé.

A pontosításokon túl egy helyen van elhelyezve két változat: a 15. §-ban. Ez az oktatási jogok miniszteri biztosa vizsgálatának az eredményeként került megfogalmazásra, tehát a kérések idejét vagy össze lehet adni, és ha ez eléri a 45 percet, akkor minősül igazolt-igazolatlan órának, vagy a B-változatban a 15-30-45 perces kerekítés nyilvántartása szerepel, ami ebben az esetben nyilvánvalóan a nyilvántartás többlete miatt a pedagógusok számára többletadminisztrációt jelenthet.

A már általam említetteken túl szeretném kiemelni egyrészt, hogy a 24. §-ban az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat véleményezési jogköre kibővült egy „külön jogszabályban meghatározott ügyekben” ponttal, amely lehetővé teszi, hogy más jogszabályok által ide utalt véleménykérek is realizálódhassanak.

A melléklet, illetve a 26. § pedig arról szól, hogy azoknak az intézményeknek, amelyek nem önkormányzati fenntartásúak, a működési engedély kiadásához az alapító és a fenntartó nevét, székhelyét is tartalmaznia kell. Maga a 6. számú melléklet módosítására is többek között ezért került sor, illetve azért, hogy a korai fejlesztést, gondozást és fejlesztő felkészítést ellátó intézmények is szerepelhessenek az útmutatóban.

Kiegészítésként fogalmazódott meg a 8. számú melléklet 1/18. pontjának a szerepeltetése a rendeletben. Az a vastag betűkkel szedett mondat az utolsó oldalon az úgynevezett speciális matematikát tanító gimnáziumok kérésére, a jelen lévő szülői szervezet támogatásával került be a rendelet 8. mellékletébe.

A több helyen előforduló szövegponosításokat nem részleteztem, ismervé az idő előrehaladott állapotát, és az ebédidő közelségét.

ELNÖK: Már lemondunk róla. *(Közbeszólások.)* Még nem mondtunk le.
Kérdések és hozzászólások együtt lehetségesek. Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Két ponton szeretnék hozzászólni. Az egyik egy nagyon egyszerű: a 9. §. A közoktatási törvény elismer olyan oktatási intézményt, amelyeknek nem nevelési programja van, nem pedagógiai programja van, hanem pedagógiai és művelődési programja van: ez az ÁMK. Úgy gondolom, miután szerepel a minisztérium prioritásai között az ÁMK, szerencsés külön megjeleníteni.

A 4. § egy kicsit bonyolultabb. Azért is, mert este kaptuk az anyagot, nem tudtam mindent kontrollálni, de legjobb tudomásom szerint a közoktatási törvény a házirend egészében

ad egyetértési jogot a tanulói önkormányzatnak. Itt ez a rendelet pedig csak az (1) bekezdés d)-g) pontjában. Nem jogkorlátozó ez a rendelkezés? Lehet, hogy én rosszul készültem, de így emlékeztem. Ezért szerettük az oktatási törvényt, hogy a házirendben megadta a vétójogot a diákságnak.

Ugyancsak úgy emlékszem az oktatási törvényre, hogy két új elemmel gazdagította a házirendbe kerülő szabályozási feladatokat.

Az egyiket a három újból megtaláltam, a tanulók által előállított érték tulajdonjogát vagy a díjazási szabályokat. De új elem volt a törvényben az iskolába hozott idegen tárgynak a házirendben való szabályozása. En itt nem találom, de mondom, lehet, hogy este meg kellett volna nézmem.

És ugyancsak a harmadik, ez a különböző tanulói vagy diákszolgálatok vagy diákszolgáltatások kérdése, amit a törvény szintén megjelenített a házirendben szabályozandó kérdésként, és itt a felsorolásból hiányzik, hogy legyen-e napos vagy reggeli ügyelet, s a többi, s a többi.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. További hozzászólások? Irén, parancsoljon!

DR. VÁGÓ IRÉN: Nekem is a 4. §-sal vannak mindenféle problémáim. Egyrészt nem látok olyan pontokat, amire például az óvodaszék nyilatkozik. Biztos vannak ilyenek, csak itt úgy tűnik, mintha ez az egész 4/a új dolog lenne, és akkor így idekerült volna, de ehhez képest a k) és l) pontok itt nem szerepelnek. De ez inkább egy formai észrevétel.

Sokkal fontosabbnak tartom azt, amit Laci mondott, különös tekintettel arra, hogy a h) pont, a tanulók tantárgyválasztása és az annak módosításával kapcsolatos eljárási kérdések, különösen a 11-12. osztályban, ahol a gyerekek nagyon keményen választhatnak már, hihetetlen konfliktusok vannak iskolai szinten, és akárhogy nézem, ebben a h) pontban sem az iskolaszéknek, sem a diákönkormányzatnak, senkinek nincs beleszólása, magyarán ezt továbbra is az iskolák döntenek el. Tehát amikor a gyerekeknek azt mondjuk, hogy ők tantárgyat választanak, mondjuk, fakultációban, akkor azt mondják, hogy fenét választottak ők, oda felvették, oda meg nem vették. Azt gondolom tehát, ezt a dolgot is valamiféle kontroll alá kellene helyezni.

Nagyon üdvözlöm azt, ami itt a gyerekek elveszése a rendszerben című dologhoz próbál hathatós intézkedéseket tenni, hogy kinek hova mit kell jelenteni ahhoz, hogy tényleg ne tűnjön el egy gyerek sem. Ehhez képest a hiányzásokkal kapcsolatos dolgoknál még a 14. §-ban az talán még elfogadható, hogy ha egy óvodából 7 napnál többet hiányzik egy gyerek meg egy iskolából 10-et, azt jelenteni kell a jegyzőnek. De azt már nem értem, miért szankcionáljuk jobban az óvodából való hiányzást, mint az iskolából valót.

ELNÖK: Az csak 10 óra! Szövegértő olvasás... *(Derültség.)*

DR. VÁGÓ IRÉN: Ja, az 10 óra, bocsánat - szövegértő olvasás. Az a baj, hogy otthon kidekoráltam egy példányt, és azt otthon hagytam, úgyhogy itt most csak rögtönzők, az új példányban próbálok eligazodni. De a mondandómnak az a lényege, hogy igazából a 22. §-ban nem értem, hogy ha 10 napnál többet volt távol a gyerek az óvodából - és itt biztos, hogy az van, hogy igazolatlanul 10 napnál többet -, akkor megszűnik az óvodai elhelyezése. Nem tudom, miért kell ezt a szigoritást itt bevezetni. *(Dr. Trencsényi László: Ez az esélyegyenlőségi program.)* Így van.

A 74/3. kivételével - nincs előttem a közoktatási törvény -, ez nyilván nem vonatkozik az öt éven felüliekre. Most a közoktatási törvény nagyon helyesen az esélyegyenlőség biztosítása érdekében bizonyos hátrányos helyzetű csoportoknak már a korai, tehát hároméves kortól való óvodáztatását szorgalmazza. Ezek a gyerekek sokat mulasztanak, és valóban igazolatlanul is mulasztanak, de nem tudom, miért akarjuk akkor őket kizárni, egy másik

rendelkezéssel meg elismertük, hogy nagyon fontos lenne, hogy minél több időt töltsenek az óvodában. Én sokkal toleránsabb lennék az óvoda esetében. *(Nagy József: És az iskolából ki szabad zárni a tankötelezettség ideje alatt?!)* Az nincs is odaírva, az iskolából nem tudja kizárni! De az óvodából ki akarjuk zárni. *(Nagy József: De miért?)*

ELNÖK: További kérdések, hozzászólások? Ameddig gondolkodtok, nekem egy-kettő van, illetve egy kérésem.

Most már az oktatási törvénykezés és az iskola munkáját meghatározó rendeletek, törvények, köztük éppen a közoktatási törvény olyan sokat változott és olyan nagy dzsumbuj van, hogy nagyon-nagyon jó lenne, ha az Oktatási Minisztérium egy egybeszerkesztett, a változásokat átvezető példányt megjelentetne olyan módon, ami most már a hatályos. Én mindig azt hittem, hogy ismerem, mi van, de azt gondolom, ha kijönne hozzám valaki egy törvényességi felülvizsgálatra, ott biztos annyi mindent találna, amennyit nem szégyell. Még az sem baj, ha ez pénzes kiadvány, mert nem azon múlik, hogy az iskola megveszi vagy nem veszi meg. Ha van a minisztériumnak pénze, akkor juttassa el ingyenesen az iskoláknak, ha nincs, akkor pedig ajánlja föl ezeket, mert a közlönyből egyszerűen már követhetetlen, ami van.

A következőket viszont konkrétan ehhez szeretném kérdezni, mondani. A 2. oldalon a 4. §-sal kapcsolatosan részben érintették már a hozzászólók, hogy a k) és a l) pontok valahogy hiányoznak. Úgy gondolom, ez az egész részben szabályozva van; a házirendet illetően egyértelműen a törvényben. Miért kellene ezt még egyszer rendeletben szabályozni? A törvény megvan, az előír dolgokat - miért kell ezt még egyszer felsorolgatni? Úgyis annyira bonyolult az egész szabályozási rendszer, hogy jó lenne, ha ez talán nem lenne.

Erről a súlykorlátozásról ma már egyszer beszéltünk, másnak a kapcsán. Én nem hiszem, hogy ezt rendeletben kellene szabályozni, le kellene mázsálni a gyereket belépés előtt, belépés után... - ez eléggé anakronisztikus helyzet. Ezt valamilyen más módon javasolnám, nem hiszem, hogy ezt egy rendeletben kellene szabályozni.

NAGY JÓZSEF: Bocsáss meg, de amíg jobb nincs, addig legalább legyen ez! Nekem kemény tapasztalataim vannak. Ez szörnyű, ezt valahogy akadályozni kell. Maradjon benne, ez a véleményem.

ELNÖK: Én azt mondom, ez egyre rosszabb lesz, mert majd lesznek programcsomagok, meg mindenfajta túrót fogunk a gyerekek számára adni, és tényleg már teherautóval kell közlekedniük, nem is hátizsákkal. Ennek valamilyen más módon kellene gátat szabni.

Az 5. oldalon én az A-változat mellett tenném le a voksot a hiányzások, késések kapcsán. Ezt tényleg szabályozni kell, mert ez most egyelőre nincs szabályozva. Nem lehet a gyereket sem kiküldeni, se semmi, de ő állandóan zavarhatja az órát. Úgyhogy ez jó megoldásnak tűnik.

A 6. oldalon pedig a 19. §-t megpróbáltam Vágó Irénhez hasonlóan szövegértő módon elolvasni *(Derültség.)* - nem értem, mi van leírva. Ez biztos az én hibám. Mikor kell, milyen vizsgaidőszakban, három hónapnál később? Totál nem értem, ami ide le van írva.

És azt szeretném még elmondani, hogy nem tudom, milyen stádiumban van a 11-es rendelet. Horn Gyuri hívott engem még tegnap, mivel ma nem tud itt lenni, hogy pont az alapítványi és magániskolákkal kapcsolatosan ha még egy utolsó egyeztetést lehetne az egyesülettel megtenni ezekkel a kiegészítő dokumentumokkal kapcsolatosan, akkor nagyon hálás lenne.

Köszönöm szépen, ennyi.

Ha nincs több kérdés, akkor rátérhetünk a válaszokra. Parancsolj!

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: Hátulról kezdeném, ezzel a megjegyzéssel, amelyik Horn Györgytől érkezett. A 11-es rendelet jelenleg szakmai egyeztetési fázisban van, pontosan ezért kérjük bizonyos pontoknál az észrevételeket, bizonyos pontoknál a megerősítést a tisztelt

tanácstól. Természetesen van mód és lehetőség az AME-vel való további egyeztetésre, illetve más egyeztetésekre is. Mint említettem, a szakmai viták lezárását követően augusztusban tervezzük az államtitkári, illetve miniszteri értekezlet elé vinni a rendeletet.

Az elhangzottak pontosan ezt érintették, többen is említették ezt a bizonyos 4. §-t, amely alapvető szakmai vita volt a rendelet készítése során. Azért volt szakmai vita, hogy azok a szabályozások, amelyek a törvényben egyértelműen és konkrétan szerepelnek, átkerüljenek a rendeletbe, hogy taxatív felsorolás legyen, vagy pedig azok, amelyek a törvényben benne vannak a rendeletben ne szerepeljenek, és a rendeletben csak azok a szabályok, azok a kitételek szerepeljenek, amelyekről a törvény ténylegesen megfogalmazott, taxatív felsorolást nem alkalmaz.

Kétféle vélemény ugyanúgy elhangzott, mint a mi szakmai vitánkban. Egyrészt jó lenne, ha teljes egészében felsorolásra kerülne, másrészt a kettős szabályozás a törvényi és a rendeleti egyidejű, szövegszerű szabályozás nem indokolt - a jogászok is ezt támogatják, de ez a vita még nem zárult le végérvényesen.

A 14. és 22. §-ra érkezett észrevétel. Szeretném elmondani, hogy mindkettőnek a szövege gyakorlatilag pont az észrevételezett ponton teljes egészében megegyezik a jelenleg érvényes szabályozással. Ez nem változás. A 14. §-ba az a változás került be, hogy „ha a gyermek” - és kimaradt az „iskolai életmódra felkészítő foglalkozásról”, ami nyilván érthető a törvényi változás miatt. Egyébként teljes egészében, ennek a részmondatnak a kivételével, amit töröltünk, a jelenlegi megfogalmazás található benne. Ez nem jelenti azt, hogy ezt nem kell átgondolnunk, tehát az észrevételt nagyon köszönöm, az átgondolásra, ha szükséges, a változtatásra sor fog kerülni.

Ugyanez igaz a 22. §-nál is, ahol egyrészt eddig benne volt „az iskolai életmódra felkészítő foglalkozás kivételével” helyett a közoktatási törvény „71. § (3) bekezdésében foglaltak kivételével” kerül be. Tény, hogy az óvodára ez nem vonatkozik. Ezt az észrevételt - bár, mondom, ez az eredeti szövegben sem fogalmazódott meg - nyilván köszönjük, és ennek megfelelően fogjuk reagálni.

Az 5. §: súlykorlátozás. Pontosán ugyanez a dilemma fogalmazódott meg a szakmai vita kapcsán is. Valamiféle szabályra szükség volna, mert a tapasztalatok szerint ez indokolt. Mivel tényleg mi is arra hivatkozunk, hogy a törvény 10. §-a az egészséges életmódra törekvés érdekében nem teszi lehetővé, hogy a testsúlyának 50 százalékát kitevő csomagot cipeljen az általános iskola első-második osztályába járó kisdíák, ezért valamiféle szabályozásra - lehet, hogy nem ez a legszebben megfogalmazott változott - szükség van. Ez a vitában is elhangzott, hogy talán nem kellene lemondanunk erről.

Az egybeszerkesztett törvénnyel kapcsolatos észrevételt köszönöm, bár az az igazság, hogy a közoktatási törvény a tavaly nyári módosítása óta tudomásom szerint már négyszer hatályosan módosult, és egy módosulás a köztársasági elnök úrnál van, ami a többcélú kistérségi társulásokról szóló törvény keretében történő módosulás. Nyilvánvaló, hogy ha ez megjelenik egy egybeszerkesztett változatban, lehetséges, hogy a megjelenés pillanatában már lesz olyan pontja, ami nem lesz autentikus. Ennek ellenére tényleg szükség van arra, hogy egy egybeszerkesztett törvény megjelenjék, bár jelen pillanatban az Iskolaszolga kiadvány - ezt nem reklámként mondtam - a tavaly nyári, július 23-ai egybeszerkesztett változat. Ez nem tartalmazza az azóta a szakképzési törvényben, az esélyegyenlőségi törvényben, a költségvetési törvényben és a tankönyvpiac rendjéről szóló törvényben szereplő kisebb, de nagy horderejű módosításokat.

A 15/A-változatról egy esetben hangzott el, hogy támogatná adott esetben a tanács. Ez nyilvánvalóan más típusú adminisztrációt jelent, mint a B-változat. Köszönjük az ezzel kapcsolatos véleményt.

JUHÁSZ JÓZSEF: A 19. §-ban arról van szó, hogy javítóvizsgát augusztus 15-e és 31-e között kell szervezni. Osztályozóvizsgát a tanév során bármikor lehet tenni, különbözeti vizsgát bármikor, beszámoltatót többször. Ha ilyen vizsgát szerveznek, és ennek van javítóvizsgája,

akkor ezt a javítóvizsgát az e vizsgákat követő három hónapon belül kell. *(Közbeszólás.)*
Stilizálni lehet.

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: Eddig úgy szerepelt benne, hogy beszámoltató vizsga esetén a vizsgát követő három hónap, ez az „a” lett kicserélve „az e”-re.

JUHÁSZ JÓZSEF: Ez nagyon apró pontosítás, de talán fontos. Úgy egészében lehet, hogy nem jó a mondat...

ELNÖK: Nem értettem, hogy mit akartok ezzel.
Köszönöm szépen. Van-e még valami?

DR. VÁGÓ IRÉN: Egy dologra nem kaptam választ: a 4/h pont fölött nincs senkinek semmiféle kontrollja. Nagyon rossz tapasztalataim vannak. A fakultatív tárgyakat a gyerekek két okból nem tudják felvenni: vagy nagyon kevesen jelentkeznek, és nem indítják el, vagy nagyon sokan, és nem férnek be. Tehát drasztikusan visszaesik az óraszám a 3-4. évfolyamon, mert a gyerekek a továbbtanulási irányukban – szakközépiskolában is meg gimnáziumban is – nem igazán tudják felvenni ezeket a tárgyakat. Én azt gondolom, nem jó, hogy ebbe nem szólhat bele az iskolaszék legalább, vagy valaki.

ELNÖK: Hadd mondjak egy iskolai gyakorlatot erre. Valójában ma már, amikor a gyerek beiratkozik az iskolába - elméletileg, bár tudom, nem működik mindig - a pedagógiai programot a szülő kezébe kell-kellene adni. Valószínűleg az egész eposz nem fog odakerülni, hanem annak valamifajta kivonata. Értelemszerűen a hatályos óraterv, a kilencediktől a tizenvalahányadik osztályáig benne van. Az óratervben feketén-fehéren benne vannak ezek. Ezt a szülő esetleg alá is írja, mert lehet, hogy a gyerek pályáját tervezik már. Elvileg szabályozva van. Hogy rossz az iskolai gyakorlat, azt el tudom képzelni, de elvileg szabályozva van, én úgy érzem.

Lezárhatjuk? *(Nincs jelzés.)* Köszönöm szépen. Hogyha nincsen más, akkor lezárjuk - köszönettel - a rendelet módosítását, és további kellemes szakmai egyeztetéseket kívánunk ebben a munkában.

A kicsi, de nagyon erős OKNT megfogatkozott csapatának és minden kedves munkatársának, az OM-nek, vezetőinek nagyon kellemes pihenést, a jól megérdemelt pihenést, kellemes nyári szünetet kívánunk, és ha igaz, akkor szeptember második csütörtökén, szokásos módon, találkozunk, és megpróbáljuk az esélyegyenlőtlenségi programot - Radó Péteréket - erre az időpontra felvenni.

Köszönöm szépen. Az ülést bezárom.

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 38 perc)

Tartalomjegyzék

A napirend elfogadása

A szakképzés távlati fejlesztési stratégiája

Jakab János szóbeli kiegészítése

Kérdések, hozzászólások

Jakab János válaszai

Előterjesztés a tankönyvvé nyilvánítás, valamint a tankönyvellátás rendjéről szóló OM-rendelet tervezetéről

Friss Péter szóbeli kiegészítése

A Tankönyv és Taneszköz Bizottság véleménye a rendelettervezetről

Hozzászólások

A meghívottak észrevételei

Friss Péter válaszai az elhangzottakra

Előterjesztés az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet módosításáról

Friss Péter szóbeli kiegészítése

Kérdések

Hozzászólások

Javaslat az oktatási egyenlőtlenségek mérséklésének stratégiájáról szóló előterjesztés tárgyalásának elnapolására

Előterjesztés a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet módosítására

Szentirmai László szóbeli kiegészítése

Kérdések, hozzászólások

Szentirmai László válaszai

Juhász József válaszai

